

**T.C.
BAŞBAKANLIK
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI**

**GAP İDARESİ
2007 YILI
FAALİYET RAPORU**

**ANKARA
2008**

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Bakan Sunuşu	1
Üst Yönetici Sunuşu	2
I. Genel Bilgiler	3
A. Vizyon ve Misyon	3
B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	3
C. İdare'ye İlişkin Bilgiler	5
1. Fiziksel Yapı	5
2. Örgüt Yapısı	5
3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar	9
4. İnsan Kaynakları	10
5. GAP İdaresi Tarafından Sunulan Hizmetler	12
6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi	15
II. Amaç ve Hedefler	15
A. İdare'nin Amaç ve Hedefleri	15
B. Temel İlkeler	16
III. Faliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler	16
A. Mali Bilgiler	16
1. Bütçe Uygulama Sonuçları	16
2. Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar	17
3. Mali Denetim Sonuçları	17
B. Performans Bilgileri	18
1. Faaliyet ve Proje Bilgileri	18
2. Performans Sonuçları Tablosu	63
3. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi	63
4. Performans Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi	63
IV. Kurumsal Kabiliyet ve Kapasitenin Değerlendirilmesi	63
A. Güçlü Yönler	63
B. Zayıf Yönler	63
C. Değerlendirme	64
V. Öneri ve Tedbirler	64

BAKAN SUNUŞU

Faaliyet Raporları, kamu yönetimi reformu çerçevesinde kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir Şekilde kullanılması ile kamu idarelerinin Őeffaflık ve hesap verme sorumluluğunun artırılmasında temel araçlardan biri kabul edilmiştir.

17 Mart 2006 tarih ve 26111 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan ‘‘Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik’’ ile 5018 Sayılı ‘‘Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’’nun 41. maddesi; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idarelerin faaliyet raporlarının hazırlanması, ilgili idarelere verilmesi, kamuoyuna açıklanması ve bu iŐlemlere ilişkin sreler ile diğer usul ve esasları yeniden tanımlamıŐtır.

Sorumluluk, doğruluk, tarafsızlık, açıklık, tam açıklama, tutarlılık ve yıllık olma ilkelerine göre ve sözkonusu yönetmeliğin iŐıđında hazırlanan ‘‘GAP İdaresi 2007 Yılı Faaliyet Raporu’’nun tüm ilgililere yararlı olmasını diliyorum.

Nazım EKREN
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek bu yörede yaşayan insanlarımızın gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, bölgelerarası farklılıkları gidermeyi ve ulusal düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmayı amaçlayan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), aynı zamanda ülkemizi uluslararası alanda markalaştıran son derece önemli ve kapsamlı bir projedir.

Güneydoğu Anadolu Projesi, başlangıçta Bölge'nin su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesine dayanan bir program olarak ele alınmış; proje kapsamında Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ile 1.8 milyon hektar alanda sulama şebekesi yapımı öngörülmüştür. 1989 yılında GAP Master Planı'nın hazırlanması ile tarım, sanayi, ulaştırma, eğitim, sağlık, kırsal ve kentsel altyapı yatırımlarını da içine alan GAP, bugün sürdürülebilir insani kalkınmaya dayalı entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak uygulanmaktadır.

GAP'ın temel hedefleri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak; kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkanlarını artırarak sosyal istikrar, ekonomik büyüme gibi milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kalkınmayı hızlandırmak, GAP kapsamındaki yatırım ve faaliyetlerin eşgüdüm içerisinde gerçekleşmesini sağlamak üzere 1989 yılında GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı kurulmuş ve bölgesel kalkınmanın planlanması, çeşitli sektörlerde farklı kuruluşlar tarafından yürütülmekte olan GAP yatırımlarının yönlendirilmesi, izlenmesi ve kuruluşlararası koordinasyonun sağlanması ile görevlendirilmiştir.

GAP İdaresi, tüm proje ve faaliyetlerini yasal görevleri çerçevesinde, sürdürülebilirlik, katılımcılık, insan odaklılık, çevre ve kültürel varlıklara duyarlılık, eşitlik, çözüm odaklılık ve adil olma ilkeleri doğrultusunda yürütmektedir.

“GAP İdaresi 2007 Yılı Faaliyet Raporu”, 2003 yılında çıkarılan 5018 Sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu” kapsamında, kamu idarelerine faaliyet raporlarının hazırlanmasında verilen yeni sorumluluklar çerçevesinde hazırlanmıştır. Raporun, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'na tahsis edilen kaynakların kullanımı ve 2007 yılında GAP İdaresi tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin içerdiği ayrıntılı bilgilerle mali saydamlılık ve hesap verme sorumluluğu çerçevesinde İdare'mize ilişkin bilgi ihtiyacını karşılayacağını umuyoruz.

Hasan KILIÇ
GAP İdaresi
Başkan V.

I. GENEL BİLGİLER

A. VİZYON VE MİSYON

GAP İdaresi, 2008-2012 yıllarını kapsayan Stratejik Planını hazırlamış; vizyon ve misyonu şöyle belirlemiştir:

VİZYON

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın vizyonu, sürdürülebilir bölgesel kalkınmanın sağlanması, yaşam kalitesinin ve verimliliğin artırılması için doğal ve beşeri kaynakların yönetimine ilişkin politika oluşturma süreçlerinde söz sahibi olan, yüksek kalitede uzmanlığa sahip, ulusal ve uluslararası alanda adres gösterilen bir bölgesel kalkınma kuruluşu olmaktır.

MİSYON

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, insan odaklı sürdürülebilir bölgesel kalkınmayı sağlamak için katılımcılık ilkesi doğrultusunda bölgesel kalkınma planları ve programları hazırlayarak kamu ve özel sektör yatırımlarını yönlendiren, uygulamaları koordine eden, izleyen ve değerlendiren, uygulamalar için fon yaratan, model olabilecek yenilikçi pilot projeler geliştiren, yerel kapasiteyi güçlendiren, ulusal ve uluslararası düzeyde GAP'ın tanıtımını yapan bir bölgesel kalkınma kuruluşudur.

B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı 27 Ekim 1989 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 6 Kasım 1989 tarih ve 20334 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki **388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname** (KHK) ile "GAP kapsamına giren yörelerin – Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak – süratle kalkındırılması, yatırımların gerçekleştirilmesi için plan, altyapı, ruhsat, konut, sanayi, maden, tarım, enerji, ulaştırma ve diğer hizmetleri yapmak veya yaptırmak, yöre halkının eğitim düzeyini yükseltmek için gerekli tedbirleri almak veya aldirmek, kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak" üzere 15 yıllık bir süre için kurulmuştur.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın görevleri 2. maddede aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- a) Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt ve Şanlıurfa illerini içine alan GAP Bölgesi (Batman, Kilis ve Şırnak da il statüsünü kazandıktan sonra buraya dahil olmuştur) için gerekli araştırma ve uygulama projelerini yapmak ve yaptırmak,
- b) Bölge içindeki faaliyetleri yönlendirmek, uygulamasını değerlendirmek ve takip etmek,
- c) Bölge'de uzun vadeli planlar ve programlar muvacehesinde süratle kalkınmayı sağlamak için tarım madencilik, imalat sanayi, enerji, ulaştırma, haberleşme, inşaat, turizm gibi kamu hizmetleri, beşeri kaynaklar, sosyal ekonomi, bilim araştırma, geliştirme ve teknoloji, çevre ve şehircilik, bölge geliştirme ve kültür sektörlerinde yapılacak yatırımlar konusunda çalışmalarda bulunmak, çalışmalarını yönlendirmek, koordinasyonu ve uygulamaların gerçekleşmesini sağlamak,
- d) Bölge'de sektörler arası entegrasyonu sağlayacak şekilde bölge planlamasını gerçekleştirmek,

- e) Bölge'de kaynakların kullanılması, dış ekonomik ilişkiler, finansman dengesi, krediler, bankalar, fiyatlar ve sermaye piyasası konularında gerekli çalışmaları yapmak,
- f) Nazım ve uygulama imar planları ile revizyonların tamamını veya bir kısmını plan değişikliği dahil ada ve parsel bazına kadar yapmak veya yaptırmak,
- g) Yol, su, elektrik, kanalizasyon ile konut, sanayi ve ulaştırma hizmetlerini yürütmek,
- h) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait her türlü bina ve tesislerin yapılmasında koordinasyonu sağlamak,
- i) Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordine edilerek, halkın tarımsal alan dahil her konuda eğitim düzeyinin yükseltilmesini ve her derecedeki eğitim kurumlarının açılmasını sağlamak,
- j) Başbakanlıkça bu konuda verilecek diğer görevleri yapmaktır.

388 sayılı KHK'nın 9'uncu maddesi, 11 Aralık 1997 tarihinde kabul edilen **4314 sayılı Kanun** ile değiştirilerek İdare'nin gelirleri;

- a) Başbakanlık bütçesine konulacak ödenekler,
- b) Her türlü yardım, kredi, hibe ve bağışlar,
- c) Faiz, hizmet, kira gelirleri ile sair gelirler

şeklinde belirlenmiştir.

Yasal sürenin bitme aşamasına gelindiğinde, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın süresinin 3 yıl daha uzatılması hakkındaki **5254 sayılı Kanun**, 11 Kasım 2004 tarih ve 25640 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

AB'ye katılım sürecinde bölgesel politikalar çerçevesinde 8 Şubat 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında **5449 sayılı Kanun**; GAP İdaresi'ne, "Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerini kapsayan bölgelerde kurulacak kalkınma ajansları üzerindeki koordinasyon görevini, Devlet Planlama Teşkilatı'nın belirleyeceği usul ve esaslara göre yürütmek" görevini vermiştir.

5449 sayılı Kanun'un 30. maddesi; 388 sayılı GAP İdaresi Teşkilatı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki KHK'nın 2. maddesinin "nazım ve uygulama imar plan değişikliği dahil ada ve parsel bazına kadar yapmak veya yaptırmak" şeklindeki (f) bendini de "nazım ve uygulama imar planlarını yapmak ve yaptırmak" şeklinde değiştirmiş ve 3. maddenin son fıkrasını (GAP İdaresi'nin görev alanına giren konularda 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile diğer kanunların ilgili idarelere verdikleri imar ve altyapıya dair hak ve yetkiler bu İdare'ye devredilmiş sayılır.) yürürlükten kaldırmıştır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın **görev süresinin ikinci kez ve bu defa 5 yıl daha uzatılması** hakkındaki 25 Mayıs 2007 tarihli ve 5670 sayılı Kanun, 1 Haziran 2007 tarih ve 26539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

C. İDARE'YE İLİŞKİN BİLGİLER

1. FİZİKSEL YAPI

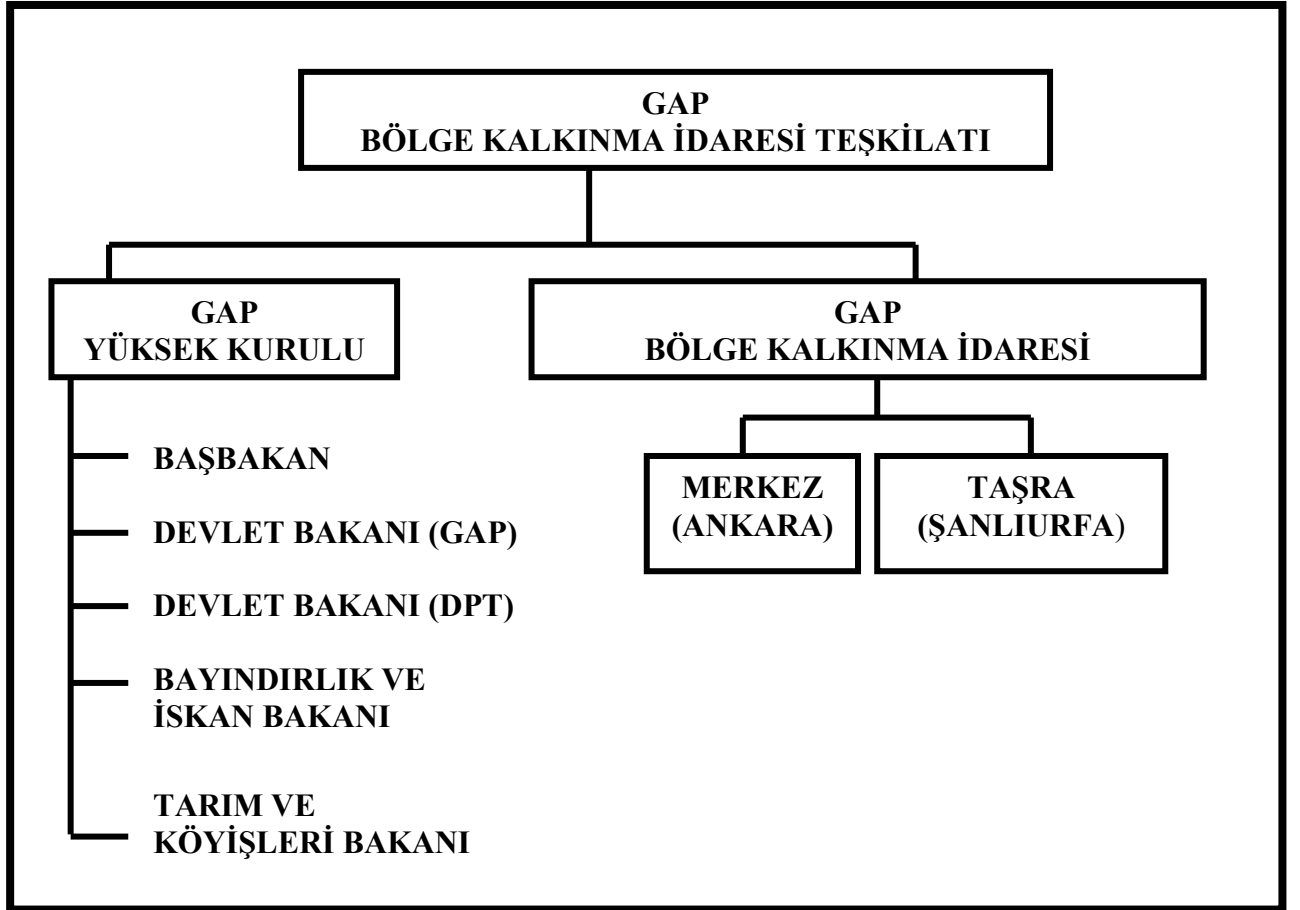
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın merkezi Ankara'da, Bölge Müdürlüğü Şanlıurfa'dadır.

Bölgede ve merkezde bulunan hizmet binaları kiralanmıştır. Merkez hizmet binası 8 katlı olup teras katında yemekhanesi bulunmaktadır. Bölge Müdürlüğü ise Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'ne ait bir kampus içinde yer almakta; 3 adedi ofis, 4 adedi de lojman olarak kullanılan toplam 7 binadan oluşmaktadır. Binalar iki katlı olup, her katta iki daire vardır.

2. ÖRGÜT YAPISI

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın genel organizasyon şeması Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1: GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı Organizasyon Yapısı

GAP Yüksek Kurulu

GAP Yüksek Kurulu, Teşkilat'ın en yüksek karar organı olup, GAP İdaresi tarafından hazırlanacak her türlü plan, proje ve programları inceleyerek karara bağlar. GAP Yüksek Kurulu, Başbakan başkanlığında GAP'tan sorumlu Devlet Bakanı, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Devlet Bakanı ile Bayındırlık ve İskan Bakanı'ndan oluşmuştur.

2002/56 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Tarım ve Köyişleri Bakanı da 2 Aralık 2002 tarihinden itibaren GAP Yüksek Kurulu'nun üyesi olmuştur.

Gerektiğinde GAP Yüksek Kurulu'na, konuları ile ilgili olarak diğer Bakanlar da davet edilebilir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (GAP İdaresi)

GAP İdaresi, bir başkan ve iki başkan yardımcısı ile yeterli sayıda uzman ve memurdan oluşur. Merkez teşkilatı Ankara'da, taşra teşkilatı ise Şanlıurfa'da örgütlenmiştir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, ilgili Devlet Bakanı'nın sorumluluğunda, GAP Yüksek Kurulu kararları çerçevesinde, Bölge kalkınmasına dair planlama, araştırma ve uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlidir. Ayrıca, GAP Yüksek Kurulu'nun sekreteryaya hizmetlerini de yürütmektedir.

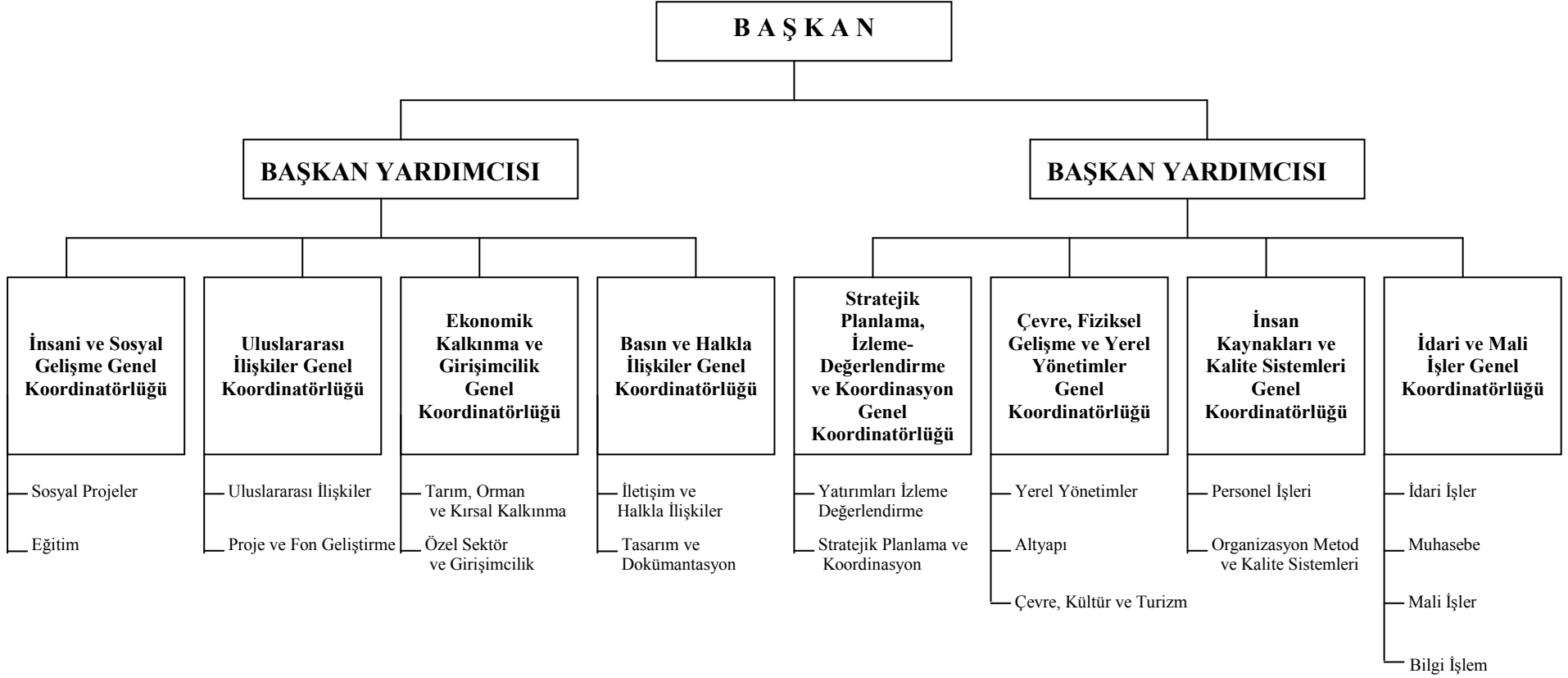
388 sayılı KHK'ye göre Şanlıurfa'da örgütlenen GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü ise GAP Bölgesi'nde uygulama ve araştırma çalışmalarını yürütmektedir.

GAP İdaresi'nin kuruluş yasası olan 388 sayılı KHK'da GAP İdaresi'nin 1 Başkan, 2 Başkan Yardımcısı ve yeterli sayıda uzmandan oluşacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede 1989 yılında matris sisteme dayanan bir organizasyon yapısı oluşmuştur. İdare'nin 2001/39 sayılı Başbakanlık Genelgesi doğrultusunda Merkez ve Bölge teşkilatında bulunan tüm birimlerle birlikte "norm kadro" çalışmalarını tamamlaması ile bugünkü organizasyon yapısının temeli oluşturulmuştur.

2006 yılındaki son düzenlemelerle Merkez ve Bölge Müdürlüğü'nün organizasyon şeması aşağıdaki son halini almıştır:

Şekil 2: GAP İdaresi Merkez Teşkilatı Organizasyon Şeması

Şekil 3: GAP İdaresi Bölge Teşkilatı Organizasyon Şeması

3. BİLGİ VE TEKNOLOJİK KAYNAKLAR

Tablo 1: Yazılımlar (MS Office, işletim sistemleri, diğer yazılımlar, vb.)

	Merkez	Bölge Müdürlüğü
Solaris 7	1	1
Oracle	5	-
Office XP	180	3
Office 97	-	1
Windows 98	-	15
Linux Redhat Fedora Core 4	2	1
Linux Redhat 8.0	1	2

GAP İdaresi'nin merkezde bulunan iletişim ağı altyapısı 1998 yılında yenilenerek bilgisayarlar ile switch'ler arasında 10/100 Mbit hızında çalışan ethernet tabanlı altyapıya geçilmiştir. Kablolama da ise Fiber Optik ve UTP kablolar kullanılmıştır.

GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü'nde bulunan iletişim ağı altyapısı 1999 kurularak bilgisayarlar ile switch'ler arasında 10/100 MBit hızında çalışan ethernet tabanlı altyapıya geçilmiştir. Kablolama da ise UTP kablolar kullanılmıştır.

GAP İdaresi Merkezi ve Bölge Müdürlüğü arasında fiziksel/sanal aktif bir bağlantı bulunmamaktadır.

GAP İdaresi Merkezi 2 Mbit hızında kablosuz olarak servis sağlayıcı firma aracılığı ile internet bağlantısına sahiptir. GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü ise 512 KBit hızında Frame Relay olarak TTelekom aracılığı ile internet bağlantısına sahiptir.

E-Dönüşüm (İnternet, Intranet olanakları, web sayfaları, portal çalışmaları vb.)

GAP İdaresi İnternet Sitesi, Bilgi İşlem Koordinatörlüğü tarafından İdare'nin ihtiyaçları çerçevesinde geliştirilmiştir. Gelişen teknoloji ve ihtiyaçlar çerçevesinde periyodik olarak güncellenmekte ve yenilenmektedir. GAP İdaresi Bilgi İşlem Koordinatörlüğü gelişen teknolojiyi takip ederek oluşan ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli uygulamaları internet tabanlı olarak geliştirmekte ve kendi bünyesindeki uygulama sunucularında çalıştırılmasını sağlamaktadır.

GAP İdaresi uygulama sunucularında İnternet ortamında kullanılan yazılımlar 2002 yılından sonra yapılandırılmış olan yüksek hızlı internet bağlantısı ile ilgili güvenlik prosedürleri çerçevesinde internete bağlı herhangi bir bilgisayardan erişilebilir hale getirilmiştir.

GAP İdaresi bünyesindeki Uygulama Sunucuları üzerinde PHP ve MySQL kullanılarak açık kaynak kodlu olarak her türlü uygulamaların geliştirilmesi ve çalıştırılması mümkündür.

Tablo 2: Donanım (PC, notebook, renkli yazıcı, laser yazıcı, tarayıcı, server, switch, firewall, projeksiyon cihazı (adet ve birimlere dağılımı))

	Merkez	Bölge Müdürlüğü	Toplam
PC	146	61	207
Notebook	12	5	17
Renkli yazıcı	11	2	13
Laser yazıcı	28	7	35
Diğer	6	13	19
Tarayıcı	3	5	8
Server	3	3	6
Switch	13	4	17
Firewall	1	1	2
Projeksiyon cihazı	4	2	6

4. İNSAN KAYNAKLARI

2007 sonu itibariyle GAP İdaresi'nde 1 Başkan, 2 Başkan Yardımcısı, 73 memur, 65 sözleşmeli uzman, 25 sözleşmeli bilgisayar işletmeni, 1732 adam/ay geçici işçi kadrosu mevcuttur. 20 memur, 61 sözleşmeli uzman, 31 Proje bazında çalışan personel, 4 diğer bir şekilde görevli (1 kurumundan görevli, 3 hizmet sözleşmeli), 16 kişi 4/B sözleşmeli, 40 sürekli işçi, 84 geçici işçi olmak üzere toplam 256 kişi görev yapmaktadır.

Tablo 3: GAP İdaresi'nde Çalışanların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Sözleşmeli	657 Memur	4/B Sözleşmeli	Sürekli İşçi	Geçici İşçi	Proje Bazında Çalışan	Diğer	TOPLAM
1990	52	-	-	-	-	-	-	52
1991	57	1	-	-	-	-	-	58
1992	67	2	-	-	82	-	-	151
1993	68	3	-	-	100	-	-	171
1994	60	8	-	-	85	-	-	153
1995	55	15	-	-	79	-	-	149
1996	60	12	-	-	73	-	-	145
1997	66	14	-	-	113	-	-	193
1998	82	17	-	-	134	-	17	250
1999	87	17	-	-	134	-	17	255
2000	82	18	-	-	141	-	16	257
2001	77	23	-	-	141	15	23	279
2002	74	27	-	-	142	35	27	305
2003	72	24	-	-	143	33	10	282
2004	65	22	-	-	140	32	4	263
2005	66	17	-	-	132	32	7	254
2006	65	20	-	-	144	31	4	264
2007	61	20	16	40	84	31	4	256

Tablo 4: GAP İdaresi'nde Çalışanların Dağılımı *

Üniteler	Memur	Sözleşmeli	Geçici İşçi	Sürekli İşçi	657 4/B	Proje Bazında Çalışan Personel	Kurumundan Görevli	Toplam
A- Merkez teşkilatı:								
1- Başkanlık (Özel Kalem ve Sekreter)	-	4	3	-	1	-	-	8
2- Çevre, Fiziksel Geliş.ve Yer.Yön.Gen.Koord.	2	6	7	-	3	-	1	19
3- Uluslararası İlişkiler Gen.Koord.	1	3	2	-	1	1	-	8
4- Basın ve Halkla İlişkiler Gen. Koord.	1	4	8	-	-	2	-	15
5- Stratejik Plan.İzleme-Değ.ve Koord. Gen.Koord.	-	12	3	-	-	-	1	16
6- Ekonomik Kalkınma Genel Koordinatörlüğü	2	6	3	-	4	2	-	17
7- İnsani ve Sosyal Gelişme Genel Koordinatörlüğü	-	3	3	-	1	2	-	9
8- İnsan Kaynakları ve Kalite Sistemleri Gen.Koord.	-	5	4	-	1	1	-	11
9- İdari ve Mali İşler Genel Koordinatörlüğü	1	8	21	22	3	1	-	56
10- Bölge kadrosunda olup Merkezde çalışan Prs.	1	-	-	-	-	2	-	3
11- TBMM de Görevli	-	1	-	-	-	-	-	1
12- Devlet Bakanlığında Görevli	-	1	9	-	-	1	-	11
13- Başka kurumda geçici görevli	1	-	-	-	-	-	-	1
14- 657 sayılı DMK'nun 77.md.uyarınca ücretsiz izinli prs.	1	-	-	-	-	-	-	1
Toplam (A)	10	53	63	22	14	12	2	176
B-Taşra teşkilatı:								
1- Bölge Müdürü	-	1	-	-	-	-	-	1
2- Çevre,Fiz. Gelişme Yerel Yön. Grup Müdürlüğü	-	2	6	-	-	-	-	8
3- Ekonomik, Sos. Kalkınma ve Girişimcilik Grup Müd.	1	4	4	-	-	9	-	18
4- İnsan Kaynakları ,İdari ve Mali İşler Grup Müd.	8	1	10	15	1	10	-	45
5-Merkez kadrosunda olup Bölgede çalışan Prs.	-	-	-	1	1	-	-	2
6- Diğer illerde projelerde (ÇATOM-GİDEM) çalışan Prs.	-	-	1	2	-	-	-	3
7- Başka kurumda Ücretsiz İzinli personel	1	-	-	-	-	-	-	1
Toplam (B)	10	8	21	18	2	19	-	78
Toplam (A+B)	20	61	84	40	16	31	2	254

* Hizmet sözleşmeli olarak çalışan 2 kişi toplama dahil edilmemiştir.

GAP İdaresi'nde çalışan personel; 657 sayılı DMK, 4857 sayılı İş Kanunu, 388 sayılı KHK ve diğer ilgili yönetmelikler haricinde “**Sözleşmeli Personel Hakkında Hizmet Sözleşmesi Esasları**” ve “**Geçici İşçi Çalışma Esasları**”na göre görev yapmaktadırlar.

GAP İdaresi'nde 31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla 144 yüksek öğrenim, 67 lise, 45 ilköğretim mezunu olmak üzere toplam 256 kişi çalışmaktadır.

Tablo 5: GAP İdaresi Personel Durumu

	Memur	Sözleşmeli	Geçici İşçi	Sürekli İşçi	657 4/B	Diğer	Toplam
Yüksek Öğrenim	13	55	44		10	22	144
Lise	5	6	33	12	6	5	67
İlköğretim	2		7	28		8	45
Toplam	20	61	84	40	16	35	256

Yüksek öğrenim yapmış olanların 38'i mühendis, 12'si şehir plancısı ve mimar; 61'si sosyal bilimler, 15'i diğer bölümler ve 18'i meslek yüksekokulu (2 yıllık) mezundur.

Tablo 6: Yüksek Öğrenim Mezunu Personelin Dağılımı

	Sayı
Mühendis	38
Şehir Pl. – Mimar	12
Sosyal Bilimler	61
Diğer Bölümler	15
Yüksek Okul (2 Yıllık)	18
Toplam	144

İdare'de halen çalışan 256 kişiden:

- 48'i on yıldan fazla, 13'ü on yıldan az sözleşmeli;
- 5'i on yıldan fazla, 15'i on yıldan az memur;
- 6'sı on yıldan fazla 10'u on yıldan az 4/B sözleşmeli;
- 41'i on yıldan fazla, 43'ü on yıldan az geçici işçi;
- 29'u on yıldan fazla, 11'i on yıldan az sürekli işçi olarak çalışmaktadır.

5. GAP İDARESİ TARAFINDAN SUNULAN HİZMETLER

GAP İdaresi'nin merkez ve bölge birimleri tarafından sunulan hizmetler aşağıda özetlenmiştir.

a) Ekonomik Kalkınma ve Girişimcilik Genel Koordinatörlüğü: İdare'nin bölge kalkınmasına yönelik tarım-orman, kırsal kalkınma ve özel sektör yatırımlarıyla ilgili araştırma, etüt, proje ve plan-program çalışmalarını yürütür ve diğer ilgili kurum ve kuruluşların bu yöndeki uygulamalarıyla ilgili koordinasyonu sağlar. Bölge'ye yönelik kırsal kalkınma programları hazırlar ve uygular. Tarımsal projelerde yeni metot ve teknolojilerin kullanılması ve hedef kitleye benimsetilmesi, üreticilerin örgütlenmesi ve eğitim-yayım hizmetlerinden yararlanması, tarım-sanayi entegrasyonunun teşvik edilmesi ve sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması yönünde çalışmalar yapar.

Bölge'de özel sektör yatırımlarının gelişmesine yönelik araştırma yapılması, yatırım ortamının periyodik olarak analiz edilmesi, ilgili kamu kuruluşları ile dış ticaret ve yatırım mevzuatı uygulama esasları konularında temaslarda bulunarak sonuçlarının bölge girişimcilerine aktarılması çalışmalarını yürütür. Bölge'de yatırım yapmak isteyen yurtiçi ve yurtdışı yatırımcılara, Bölge'nin yatırım fırsatları konusunda bilgi sunar ve potansiyel girişimcileri yatırıma özendirme için çalışmalar yapar; Bölge özel sektör üretimlerinde rekabet avantajının yakalanmasına yönelik öneriler geliştirir ve hedef gruplara aktarır.

b) İnsani ve Sosyal Gelişme Genel Koordinatörlüğü: GAP Bölgesi’de ekonomik kalkınma ile eşgüdüm içinde dengeli, adil, sosyal ve insani gelişmeyi gerçekleştirmeye yönelik araştırma, planlama, projelendirme ve uygulama çalışmalarını gerçekleştirir. Bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel sorunlarını, ihtiyaçlarını, önceliklerini, tutumlarını ve kalkınmanın özel hedef gruplarını nitelikleriyle birlikte belirlemeye yönelik araştırmaları planlar, yapar ve/ya yaptırır. Toplumun öncelikle gelir kaynaklarına, temel sosyal hizmetlere ve bilgiye ulaşmakta ve karar alma süreçlerine katılmakta güçlük çeken dezavantajlı konumda bulunan kesimlerinin (kadınlar, çocuklar, gençler, topraksız ve küçük topraklı çiftçiler, kent yoksulları gibi) kalkınma ile entegrasyonunun ve kalkınmanın getirilerinden daha fazla yararlanmalarının sağlanmasına yönelik projeler geliştirir, uygular veya uygulatır. Eğitim/sağlık ve sosyal hizmetlerin etkinliğinin artırılması ve bu hizmetlerin tüm toplum kesimlerine ulaştırılması yönünde çalışmalar yapar. Kırsal kalkınma projelerinin (yayım, kırsal altyapı, yerleşim düzeni, örgütlenme vs.) hazırlanması ve uygulanmasına katkı sağlar. Toplumun yoksul kesimleri için küçük ölçekli gelir getirici projeler geliştirir ve uygular. Başta gençler olmak üzere işsizlere yönelik meslek kazandırıcı eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasına katkı verir. Toplumsal katılımı ve örgütlenmeyi geliştirme yönünde çalışmalar yapar.

İdare’nin bu süreçte edindiği bilgi birikimi ve deneyimlerinin yerel, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde paylaşılmasına ve kapasite geliştirilmesine yönelik eğitim çalışmalarını yürütür, iç ve dış talepler doğrultusunda deneyim değişimine yönelik eğitim ve çalışma ziyaretleri düzenler.

c) Çevre, Fiziksel Gelişme ve Yerel Yönetimler Genel Koordinatörlüğü: GAP Bölgesi’nde harita ve altyapı - inşaat işleriyle ilgili çalışmalar yapar ve yaptırır, onaylar, imar planı ile ilgili işleri uygun bulur ve ilgili idareye onay için sunar. Fiziksel gelişme ve mekana ilişkin projeler yürütür, yerel yönetimler ile ilişkileri geliştirir, gerektiğinde teknik destek verir ve ortak çalışmalarda bulunur.

Bölge’de büyük fiziki yatırımların gerçekleşmesi ve kalkınma ile beraber çevre koruma ve çevre yönetimine yönelik politikalar, projeler geliştirmekte ve bunları uygulamaktadır. Bölge kültürel mirasının korunmasına dönük çalışmalar ile Bölge’nin sahip olduğu turizm potansiyelinin tanıtımı, değerlendirilmesi ve korunmasına dönük çalışmaların gerçekleştirilmesini, izlenmesini ve koordinasyonunu sağlamaktadır.

d) Uluslararası İlişkiler Genel Koordinatörlüğü: GAP İdaresi’nin yabancı ülke ve uluslararası kuruluşlar ile olan iletişiminin gerçekleştirilmesi ve AB program ve yapısal araçlarının etkin kullanımına yönelik kurumlarla işbirliğinin sağlanması için çalışmalar yürütür. AB ile tam üyelik görüşmeleri sürecine bağlı olarak uygulama ve gelişmeleri izler, gerekli katılımlarda bulunur. Ulusal Programın uygulanması çerçevesinde GAP İdaresi’nin dahil olduğu komite toplantılarına katılır ve gerekli koordinasyonu sağlar.

AB-GAP Bölgesel Kalkınma Programı kapsamındaki projelere ilişkin çalışmaları izler ve koordine eder. İdare’nin şimdiye kadar yabancı kuruluşlarla imzaladığı işbirliği protokollerinin aktif hale getirilmesi ve yeni işbirliği protokolleri için girişimlerde bulunur.

GAP’ın tamamlanması amacıyla projelere finansman sağlanması ve projelerin hayata geçirilmesi doğrultusunda teknik destek ve kredi/hibe, fon temin edebilecek yabancı kurum ve uluslararası kuruluşların belirlenerek kredi, hibe, eğitim ve teknik yardım imkanlarının araştırılması, temaslarda bulunulması yönünde çalışmalar yapar.

e) Stratejik Planlama-İzleme Değerlendirme ve Koordinasyon Genel Koordinatörlüğü: Ulusal kalkınma strateji ve politikaları, yıllık program ve hükümet programı çerçevesinde İdare'nin orta ve uzun vadeli strateji ve politikalarını belirlemek ve amaçlarını oluşturmak üzere gerekli çalışmaları yapar. Bölgeye ilişkin "izleme ve değerlendirme" bulgularının ya da tavsiyelerinin politika ve programların yaratılmasında kullanılmasını sağlar.

İdare tarafından yürütülen proje ve faaliyetlerle birlikte GAP Bölgesi'nde gerçekleştirilen tüm kamu yatırım ve faaliyetlerini izler; kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamaya yönelik çalışmaları gerçekleştirir. Kurumlardan gelen faaliyet ve yatırımları izleme bilgilerini derler, yıllık ve periyodik raporları hazırlar ve ilgili birim ve kurumlara gönderir.

GAP Yüksek Kurulu gündemini belirlemeye yönelik çalışmaları yapar. Kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları ile kanun tekliflerine ilişkin görev ile bu kapsamdaki diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlar.

İdare'nin birimleri tarafından hazırlanan yıllık yatırım programı teklifini derler, DPT'ye gönderir ve vize çalışmalarını yürütür.

f) Basın ve Halkla İlişkiler Genel Koordinatörlüğü: GAP'ın ulusal ve uluslararası tanıtımına yönelik faaliyetleri yürütür. Ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve basın yayın kuruluşlarıyla gerekli iletişimi sağlar. GAP'la ilgili açılış törenleri, konferans, sempozyum, seminer, sergi, fuar, yarışma, sportif ve kültürel faaliyetler düzenler, yapılan çalışmalar ve yürütülen projelerle ilgili tanıtım materyallerini hazırlar ve basılmasını sağlar.

GAP Yüksek Kurulu ve GAP Koordinasyon Kurulu toplantılarının sekretaryasını ve çalışmalarını organize eder. Kurum içi koordinasyonu sağlamaya yönelik organizasyonları gerçekleştirir.

Yayınların ve periyodiklerin düzenlenmesi, arşivlenmesi, stoklanması, satışı ve İdare bünyesindeki yazılı, görsel ulusal ve uluslararası tanıtım amaçlı materyallerin kontrol, tasarım ve ürün haline gelmeden önceki tüm aşamaları ile Bilgi Edindirme Birimi faaliyetlerini yürütür.

Proje bölgesini görmek isteyen yerli ve yabancı devlet adamı, üniversiteler, basın-yayın kuruluşları ile kurum ve kuruluşların bölge gezilerini organize eder.

g) İnsan Kaynakları ve Kalite Sistemleri Genel Koordinatörlüğü: İdare'nin insan gücü planlaması, Kalite Yönetim Sistemi faaliyetleri, iş tanımları, iş analizleri, hizmet içi eğitim, performans değerlendirme sistemi çalışmalarını yapar. Başkanlığın özlük haklarını kapsayan personel politikası çalışmalarını yürütür ve personel sistemini geliştirmek için çalışmalar yaparak tekliflerde bulunur. Kamu Etik Kurulu ile ilgili iş ve işlemleri yapar.

İdare'nin personel ihtiyacının karşılanmasına ilişkin seçme, atama, görevlendirme ve oryantasyon işlemlerini yürütür. Yurtiçi- yurtdışı geçici görevlendirme; kadro, sicil, vize, terfi, intibak ve izin; her türlü özlük haklarına ilişkin tahakkuk işlemlerini yapar. Mal bildirimini, hizmet birleştirilmesi-borçlanması ve emeklilik işlemlerini yürütür. Soru önergelerine verilecek cevapların sekretarya hizmetlerini yerine getirir.

h) İdari ve Mali İşler Genel Koordinatörlüğü: GAP İdaresi Başkanlığı'na ait bütçeyi oluşturur ve uygular. Bütçe çerçevesinde her türlü idari, mali, satınalma ve muhasebeleştirme işlemlerini yürütür.

İdare'nin bilgisayar, yazıcı, diğer donanım birimleri ve yazılımları ile web sayfasının güncellenmesiyle ilgili işleri yürütür.

6. YÖNETİM VE İÇ KONTROL SİSTEMİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu 01.01.2006 tarihinde tüm hükümleri ile yürürlüğe girdiğinden 2007 yılında iç kontrol sistemi bu düzenlemelere uygun olarak yürütülmüştür.

Başkanlık merkez ve taşra teşkilatı, 4 ana hizmet, 5 yardımcı birimden oluşmaktadır. Başkanlığın temel görevleri bu birimler tarafından yürütülmektedir.

II. AMAÇ VE HEDEFLER

A. İDARE'NİN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Bölgesel Kalkınmanın İzlenmesi, Yönlendirilmesi ve Kurumlararası Koordinasyonun Sağlanması

GAP İdaresi, bölgesel kalkınmayı “izlemek, değerlendirmek ve kurumlararası koordinasyonu sağlamak” görevini en etkin şekilde yerine getirmek ve bölgesel kalkınmayı en kısa sürede gerçekleştirmeye yönelik tedbirleri zamanında almak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Ulusal ve Uluslararası Sermayenin Bölge'ye Çekilmesi

GAP ve GAP Bölgesi'ndeki yatırım fırsatlarının tanıtımı amacıyla yurt içi ve yurt dışı yatırımcılarla toplantılar, Bölge'ye iş gezileri düzenlenmekte ve yabancı sermayenin Bölge'ye çekilmesine çalışılmaktadır.

GAP Bölgesi'nin kalkındırılması ve Proje'nin biran önce tamamlanması amacıyla diğer ülke ve uluslararası kuruluşlardan proje, kredi, teknik destek ve hibe fon temin edilmesi için gerekli çalışmalar yürütülmektedir.

Bölge'de devam eden ve öngörülen çalışmalar/projeler için yurtiçi kaynaklardan finans, teknik ve lojistik destek sağlanmaktadır.

Sosyo-Ekonomik Gelişmeye Yönelik Çalışmaların Yürütülmesi

Bölge'nin ekonomik gelişmesinin yanı sıra sosyal gelişiminin de sağlanması, sosyal altyapının iyileştirilmesi, Bölge'deki kadınların, gençlerin ve çocukların toplumsal kalkınmaya katılımlarının sağlanması amacıyla yenilikçi, model olabilecek pilot projeler yürütülmektedir.

B. TEMEL İLKELER

GAP İdaresi'nin proje ve faaliyetlerinde temel aldığı ilkeler şunlardır:

- Katılımcılık
- Sürdürülebilirlik
- Verimlilik
- İnsan odaklılık
- Entegre yaklaşım
- Yenilikçilik
- Çevreye duyarlılık
- Kültürel değerlere duyarlılık
- Evrensel değerlere uyumluluk
- Erişilebilirlik
- İşbirliğine açıklık
- Çözüm odaklılık
- Dışa açıklık
- Adillik
- Saydamlık

III. FALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. MALİ BİLGİLER

2007 yılına ait İdare Bütçesi'nin uygulama sonuçları ve temel mali tablolara ilişkin açıklamalar aşağıda sunulmaktadır.

1- Bütçe Uygulama Sonuçları

İdare 2007 yılında kendisine tahsis edilen 23 814 000 YTL'lik başlangıç ödeneğinin (yıl sonu ödeneği 23 914 000) 20 558 753 YTL'lik kısmını harcamıştır. Gider türleri itibariyle harcamaların dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Gider Türlerine Göre Harcamalar (YTL)

GİDER TÜRLERİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	HARCAMA
01 Personel Giderleri	4 819 000	4 932 400	4 734 290
02 Sos. Güv. Kur. Dev. Primi Gid.	850 000	724 400	691 460
03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri	5 999 000	6 296 200	6 375 982
05 Cari Transferler	383 000	198 000	185 296
06 Sermaye Giderleri	11 763 000	11 763 000	8 571 725
TOPLAM	23 814 000	23 914 000	20 558 753

Mal ve hizmet alım giderleri tertibinde; tüketime yönelik mal ve malzeme alımları; yolluklar; hizmet alımları; temsil ve tanıtma giderleri; menkul mal, gayrimaddi hak alım, bakım ve onarım giderleri; gayrimenkul mal bakım ve onarım giderleri ile tedavi ve cenaze giderleri yer almaktadır.

Tablo 8: Birimlere Göre Harcamalar

Kurumsal Kod	Birimler	Bütçe Ödeneği	Yıl Sonu Ödeneği	Ödenek Farkı (*)	Harcama
02	Özel Kalem	425 340	398 090	27 250	332 859
04	İdari ve Mali İşler Genel Koordinatörlüğü	3 548 840	3 713 640	164 800	3 584 936
05	İnsan Kaynakları ve Kalite Sistemleri Genel Koord.	469 500	454 750	14 750	445 028
23	Stratejik Planlama, İzleme-Değerlendirme ve Koordinasyon Genel Koord.	500 000	445 600	54 400	442 260
25	Basın ve Halkla İlişkiler Genel Koordinatörlüğü	724 000	758 800	34 800	672 017
30	Çevre, Fiziksel Gelişme ve Yerel Yönetimler Genel Krd.	6 986 970	6 927 170	59 800	4 821 070
31	Uluslararası İlişkiler Genel Koordinatörlüğü	356 000	260 100	95 900	250 456
33	Ekonomik Kalkınma ve Girişimcilik Genel Koord.	5 349 750	5 335 650	5 900	4 565 379
34	İnsani ve Sosyal Gelişme Genel Koordinatörlüğü	2 923 000	3 064 500	141 500	2 946 766
61	Bölge Müdürlüğü	2 530 600	2 555 700	25 100	2 497 982
	TOPLAM	23 814 000	23 914 000	624 200	20 558 753

(*) Başlangıç ödeneğine yıl içinde eklenen veya düşülen tutardır.

2007 yılı İdare Bütçesi'nden her bir ekonomik kod düzeyi için fonksiyonel bazda tahsis edilen ödenek ve harcama tutarlarına ilişkin tablo aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 9: 2007 Yılı Ödenek ve Harcamaları

KOD	AÇIKLAMA	BÜTÇE ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	YIL SONU HARCAMA
01	Genel Kamu Hizmetleri	2 391 340	2 410 990	2 363 028
06	İskan ve Top. Ref. Hiz.	21 422 660	21 503 010	18 195 725
	TOPLAM	23 814 000	23 914 000	20 558 753

2. Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar

2006 yılında harcamaların yıl sonu ödeneğine oranı; personel giderlerinde % 86, sosyal güvenlik kurumlarına yapılan devlet prim giderlerinde % 83,8, mal ve hizmet alımlarında % 75, cari transferlerde % 76, sermaye giderlerinde % 83.69 olarak gerçekleşmiştir.

2007 yılında harcamaların yıl sonu ödeneğine oranı; personel giderlerinde % 96, sosyal güvenlik kurumlarına yapılan devlet prim giderlerinde %95.5, mal ve hizmet alımlarında %101.2, cari transferlerde % 93.5, sermaye giderlerinde % 85.4 olarak gerçekleşmiştir.

3. Mali Denetim Sonuçları

GAP İdaresi'nin mali denetimi 2006 yılına kadar 20.10.1963 gün ve 72 sayılı Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre yapılmakta iken 5018 sayılı Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle 2006 yılı itibariyle 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabi olmuştur.

B. PERFORMANS BİLGİLERİ

1. FAALİYET VE PROJE BİLGİLERİ

1.1. EKONOMİK KALKINMA VE GİRİŞİMCİLİK GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1.1.1. Tarım, Orman ve Kırsal Kalkınma Koordinatörlüğü'nün Yürüttüğü Proje ve Faaliyetler

1.1.1.1. Tarımsal Araştırma Projesi

GAP'ta sulamanın başlamasıyla birlikte yetiştirilebilecek ürün çeşitlerinin ve türlerinin tespit edilmesi ve sulama sonucu ortaya çıkacak tarımsal potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, GAP Bölgesi'nde ekolojik, ekonomik ve pazar koşullarına en uygun üretim sistemleri saptanarak bulgular rapor haline getirilmektedir.

Proje kapsamında, TÜBİTAK'la yapılan işbirliği sonucunda 15 adet araştırma çalışması Koruklu Tarımsal Araştırma İstasyonu'nda tamamlanmıştır.

Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile işbirliği içinde yürütülen 13 araştırma projesi 2003 yılında, 5 tanesi de 2004 yılında bitirilmiştir. Şanlıurfa-Koruklu Araştırma İstasyonu ve Diyarbakır Geyiktepe Karakolu'nda kurulan araştırma istasyonundan sonra Şanlıurfa Yaylak Proje alanına taşınan meteoroloji istasyonları işletilmektedir.

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile 19 Mart 2001 tarihinde, Kurak Alanlarda Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezi (ICARDA) ile 26 Haziran 1998 tarihinde yapılan protokoller çerçevesinde aşağıdaki çalışmalar sürdürülmektedir.

GAP Bölgesi'nde Yemelik Baklagil Ve Tahıl Çeşitlerinin Denenmesi Ve Uygun Tohumluk Üretim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi (II. Aşama): Tahıllar ve yemelik dane baklagillerde GAP Bölgesi'ne uygun kaliteli tohumluk çeşitlerinin çoğaltılarak sertifikalı tohumluk kullanımını artıracak ve tüm tarafların özellikle konunun esas sahibi olan çiftçilerin içinde yer alacağı iyi tanımlanmış bir tohumluk üretim sistemi kurmak amaçlanmaktadır.

I. Aşama da yapılan çalışmalar ICARDA ile son şekli verilerek kitapçık haline getirilmiştir. II. Aşama çerçevesinde “Çeşitlere Yönelik Demostrasyonlar ve Tohumluk Üretimi” ile “Tuzlu Alanlarda Bitki Yetiştiriciliği” konularında işbirliğine devam edilmektedir.

2007 Yılında Yapılan Çalışmalar;

- Şubat ayında ICARDA'dan temin edilen FLIP 97 Ghab-4 ve Ghab-5 nohut çeşitlerinin demostrasyonları kurulmuştur.
- Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından Idlep-2 mercimek çeşitleri ile Gidara (ICARDA'dan sağlanan) ve Sarıçanak buğday çeşitleri için deneme ve çoğaltma çalışmaları yapılmıştır.
- Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Serin İklim Tahılları Ve Yemelik Tane Baklagillerde Aranan Çeşit Özellikleri ve Tohumluk Üretim Sistemleri konusunda Şanlıurfa'da konunun paydaşlarıyla 06-07 Mart 200 tarihleri arasında arama toplantısı yapılmıştır.

- Harran Üniversitesi, Tuzlu Alanlarda Bitki Yetiştiriciliği ile ilgili olarak proje hazırlamaktadır.
- 2006-2007 üretim yılında 18 buğday, 10 arpa ve 15 mercimekte toplam 43 demonstrasyon kurulmuştur.

1.1.1.2. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projesi

GAP Bölgesi'nin sulamaya açılacak alanlarında önemli bir gelir artışı gerçekleşeceği açıktır. Bu durum sulama dışı kalan alanlarda yaşayanlarla sulamadan yararlananlar arasında birinci grup aleyhine bir gelir düzeyi farklılaşmasının ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu farkı ortadan kaldırmak, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkanlarını artırarak sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmak açısından, proje alanındaki tüm toplumsal kesimlerin kalkınma süreciyle bütünleştirilmesi, böylece eşitlikçi bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Proje, GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir tarım teknikleri çerçevesinde sulama alanları dışında kalan kırsal nüfusun mevcut sosyo-ekonomik durumlarının, doğal ve toplumsal çevre ile ilişkilerinin, potansiyellerine uygun gelir getirici yeni faaliyet alanlarının ve bunların geliştirilmesi yollarının belirlenmesi amacıyla uygulanmaktadır.

Proje kapsamında 1997 yılından beri Tarım İl Müdürlükleri ile işbirliği içerisinde Bölge illerinde seçilen örnek çiftçilerle pilot çalışmalar yapılmaktadır. Bu çerçevede örnek bahçe tesisi, yüksek tünel, yabani ağaç aşılama, arıcılık, su ürünleri, mantar üretimi, sözleşmeli hayvancılık, yem bitkisi üretimi, kümes hayvancılığı, ipekböcekçiliği, deneme amaçlı gül ve çiçek bahçesi gibi faaliyetler ile 2007 sonuna kadar toplam 3 662 çiftçiye ulaşılmıştır.

2007 yılında Batman, Kilis, Şırnak, Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinde toplam 133 çiftçiye ulaşılmış ve 103 868 adet değişik meyve türleriyle toplam 1 473 dekar alanda meyve bahçesi tesis edilmiştir. Mardin-Yüceli Bölgesi'nde 4 çiftçiye 3.5 da alanda yüksek tünel kurulmuş, Şırnak Güçlükönak ilçesinde 30 çiftçiye sözleşmeli hayvancılık modeliyle 330 baş (300 koyun, 30 koç) ivesi koyun dağıtılmıştır. Siirt-Pervari'de 16 çiftçiye 340 adet arılı kovan dağıtılmıştır. Siirt'te (Şirvan) "Zivzik Narının Geliştirilmesi" projesi kapsamında 10 000 da alanda 100 çiftçiye fidan dağıtılmıştır.

Proje kapsamındaki faaliyetlerle 2007 yılında toplam 283 çiftçiye ulaşılmıştır.

Tablo 10: İller Bazında Gerçekleştirilen Örnek Bahçeler (2007 Yılı)

Uygulama Alanı	Meyve Türü	Fidan Sayısı	Alan (Da)	Çiftçi Sayısı
Şırnak (Merkez)	Zeytin	280	10	2
	B. Kiraz	660	10	2
	B. Elma	2 100	25	5
	Nar	2 100	25	5
	Kaysı	700	25	5
	Armut	1 000	25	5
	Erik	1 000	25	5
	Bağ	2 490	15	3
	Badem	700	25	5
	Fıstık	500	25	5
Toplam		11 530	210	42
Kilis (Merkez)	Nar	50 148	597	43
	B.Elma	5 796	69	5
	Badem	5 160	129	8
	B.Kiraz	1 320	20	2
	T. Hurması	1 120	28	2
	Şeftali	504	8	1
	Ceviz	240	12	2
Toplam		64 288	863	63
Diyarbakır (Silvan)	B.Elma	20 750	250	25
Şanlıurfa (Bozova)	Badem	4 000	100	1
Batman	B. Kiraz	3 300	50	2
GENEL TOPLAM		103 868	1 473	133

Tablo 11: Zivzik Narını Geliştirme, Arıcılık ve Seracılık Projeleri (2007 Yılı)

İl/İlçe/Bölge	Proje Adı	Alan-Kovan, Koyun Sayısı.	Çiftçi Sayısı
Siirt (Şirvan)	Zivzik Nar.Geliş	10 000 da	100
Siirt (Pervari)	Arıcılık	340 Ad. Arılı Kovan	16
Mardin Yüceli Bölgesi	Seracılık	3.5 da	4
Şırnak/Güçlükonak	Sözleş. Koyun.Prj	330 (300 koyun+30 koç)	30
GENEL TOPLAM			150

1.1.1.3. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Projesi

Proje, orman kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi, genişletilmesi, verimli ve sürekli olarak çok yönlü işletilmesi; baraj gölleri altında kalacak endemik bitkilerin şimdiden toplanarak belirli merkezlerde üretimlerinin sürdürülmesi; hayvancılık için büyük öneme sahip mer'aların korunması ve ıslah edilmesi; Atatürk Barajı'nı besleyen mikro havzaların ıslah edilerek sediment taşınmasının engellenmesi ve etrafında ağaçlandırma suretiyle bir koruma kuşağının yaratılmasını amaçlamaktadır.

GAP Bölgesi genelinde 1998-2007 döneminde toplam 1 212 023 adet fidan ile yaklaşık 1 006 ha alan ağaçlandırılmıştır.

Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Projesi kapsamında yürütülen Adıyaman- Merkez- Kuyulu Mera Islah Amaçlı Erozyon Önleme Projesi çerçevesinde TEMA Vakfı ile 2007 yılında 1 adet sıvat yapımı, sıvat için boru alma, kanal açıp borunun döşenip kanalın kapatılması (400 metre), 25 ton küçükbaş hayvan gübresi alımı ve araziye atılması, gölgelik ve rüzgar perdesi yapılması için 100 adet kapari fidanı, 2900 adet yabancı badem fidanı, 1000 adet akasya fidanı alınmış olup fidanların dikimi gerçekleştirilmiştir.

2007 yılından itibaren proje kapsamında erozyon kontrolü ve mikro havza çalışmaları ile doğal ve yapay su kanallarının ağaçlandırılması konularını içeren projelerin öncelikli olarak desteklenmesi kararlaştırılmış ve konu GAP Bölgesi'ndeki Valiliklere bildirilmiştir.

1.1.1.4. Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi İle Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Method ve Teknolojileri

Projenin amacı, ana kanalda suyun regüle edilmesi; Bölge'nin iklim, toprak, bitki ve insan kaynaklarına en uygun sulama (yüksek basınçlı sulama, alçak basınçlı sulama, birim alan birim su ve klasik kanal şebekesi) yönteminin belirlenmesi için bu sahada uygulanabilecek metotların karşılaştırmalı üstünlüğünün tespiti.

Proje çerçevesinde sulama birliği personeli eğitilmiş ve proje için gerekli teknik donanım alınmıştır. Projenin bir bileşeni olan izleme ve değerlendirme faaliyeti DSİ Genel Müdürlüğü, Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsü, Tarım İl Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

GAP Tarım Kampı Lider Çiftçi Yetiştirme Projesi: GAP Bölgesi'nin sahip olduğu tarımsal üretim potansiyelini tümü ile sürdürülebilir olarak kullanacak tarım liderleri yetiştirmek amacıyla 2002 yılından beri uygulanmaktadır..

Proje, 12-15 yaş gruplarındaki çocukların yaz tatili döneminde 12 günlük devreler halinde (dört dönem) eğitimleri ve eğitim sonucunda kazanılan becerilerin izlenmesi ve geliştirilmesi yoluyla gelecekteki tarım liderlerinin yetiştirilmesini amaçlamaktadır.

2002 - 2007 dönemi itibariyle Şanlıurfa, Diyarbakır ve Mardin illeri merkez ve ilçelerinden toplam 709 öğrenci kampa katılmıştır. Öğrencilerin yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

2007 yılında ise 3 dönem halinde gerçekleştirilen proje ile toplam 120 öğrenciye ulaşılmıştır.

Tablo 12: Yıllara Göre Öğrenci Dağılımı

Yıllar	Katılım Sağlanan İl	I. Dönem	II. Dönem	III. Dönem	IV. Dönem	TOPLAM
2002	Şanlıurfa	36	38			74
2003	Şanlıurfa	34	38			72
	Diyarbakır	5				5
2004	Şanlıurfa	38	35			73
2005	Şanlıurfa	42	41	33	39	155
	Diyarbakır			5	6	11
	Mardin		1	5	4	10
2006	Şanlıurfa	17	34	42	31	124
	Gaziantep		10		13	23
	Diyarbakır	32				32
	Batman	10				10
2007		40	40	40		120
	TOPLAM	254	237	125	93	709

1.1.1.5. GAP Bölgesi Sulama Sistemlerinin İşletme, Bakım ve Yönetimi Projesi

Büyük yatırımlarla gerçekleştirilecek olan sulama projelerinden beklenen yararın sağlanabilmesi için yöre koşullarına en uygun işletme, bakım ve yönetim modelinin belirlenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Devlet tarafından inşa edilen sulama tesislerinin, suyu kullananlar tarafından işletilmesi, bakım ve onarımının yapılarak devamlılığının ve sulu tarımdan beklenen faydanın sağlanabilmesi için GAP İBY Projesi uygulamaya konmuştur.

Proje çerçevesinde seçilen pilot alanlarda ve bu alanlar dışında da faaliyetler 1998'den beri yürütülmektedir. 2007 yılı sonuna kadar proje kapsamında, sulama sistem demonstrasyonları ile 10 925 da alanda 1 052 çiftçiye, bitki yetiştiriciliği demonstrasyonları ile 3 058.5 da alanda 174 çiftçiye, bağ ve meyve bahçesi tesis çalışmaları ile 1 397.5 da alanda 207 çiftçiye, tohumculuk demonstrasyonları ile 8 796.5 da alanda 414 çiftçiye, çiftçi eğitimleri ve gezileri ve diğer faaliyetlerle 829 da alanda 2 823 çiftçiye ulaşılmıştır.

2007 yılında 4 235 da alanda 81 çiftçiye sulama sistemleri, 34 çiftçiye 667 da alanda meyve bahçesi, 143.5 da alanda 28 çiftçiye sebze demonstrasyonları kurulmuştur. Ayrıca 89 çiftçiye eğitim verilmiştir.

Tablo 13: İBY Projesi Çerçevesinde 2007 Yılında Kurulan Demonstrasyonlar

Sulama Sistemleri Demonstrasyonları		Alan (da)	Çiftçi Sayısı
Atatürk Barajı/Bozova	Damla Sulama Sistemi	55	2
	Yağmurlama Sulama Sistemi	1750	38
Tatarhöyük /Bozova	Damla Sulama Sistemi	90	2
	Yağmurlama Sulama Sistemi	1485	26
Kayacık/Gaziantep	Kapaklı Karık Sulama Sis.	855	13
Sulama Sistemleri Toplamı		4235	81
Meyve Demonstrasyonları		Alan (da)	Çiftçi Sayısı
Atatürk Barajı S.B.	Nar	5	1
Tatarhöyük S.B	Elma	12	1
Pilot Alan Dışı	Nar, ceviz, badem, bağ, zeytin	511,5	22
Diyarbakır	Ceviz, badem,elma, bağ	132,5	9
Kayacık /G.Antep	Nar	6	1
Meyve Demonstrasyonları Toplamı		667	34
Sebze Demonstrasyonları		Alan (da)	Çiftçi Sayısı
Atatürk Barajı S.B.	Domates, biber, patlıcan, salatalık,karpuz	70	6
Batman Sol Sahil	Karpuz, Domates	3,5	4
Pilot Alan Dışı	Domates, biber, patlıcan, salatalık,karpuz	45	7
Diyarbakır	Domates, biber, patlıcan,karpuz	25	11
Sebze Demonstrasyonları Toplamı		143,5	28

Tablo 14: İBY Projesi Çerçevesinde 2007 Yılında Gerçekleştirilen Çiftçi Eğitimleri

Çiftçi Eğitimi	Çiftçi Sayısı
Atatürk Barajı S.B.	23
Tatarhöyük S.B	9
Batman Sol Sahil	13
Diyarabakır	17
Pilot Alan Dışı	4
Kayacık /G.Antep	23
Toplamı	89

Sulamaya yeni açılmış ve açılacak alanlardaki sulama birliklerinin teknik idari ve mali açıdan geliştirilip güçlendirilmesi amacıyla sulama birlikleri personelinin ve su kullanıcılarının tesislerin işletme-bakım ve yönetimi konularında eğitilmesi, söz konusu birliklerin kurumsallaşmasına katkıda bulunulması amacına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

1.1.1.6. GAP Bölgesi Hayvancılığını Geliştirme Projeleri (*GAP Halkaları Modeli*)

Bölge’de hayvancılık sektörünün canlandırılması ve bu yolla sulama dışı alanlardaki topraksız ve az topraklı yoksul çiftçilerin gelir düzeyinin yükseltilmesi için gerekli olan, uygun koşullarda girdi ve kredi temini, tarımsal yayım hizmetleri, üretim ve pazarlama bağlantılarını oluşturan katılımcı ve sürdürülebilir bir hayvancılığı geliştirme modelinin çiftçi koşullarında uygulamalı araştırma pratiği ile uygulanması hedeflenmektedir.

Çiftçilere verilen hayvanlar devlet çiftliklerinden sağlanmakta olup seçilen her bir çiftçiye 10 gebe İvesi koyun ve 1 koç olarak verilmektedir. Söz konusu bu koyunlar uygun koşullarda geri ödeme esasına göre verilmektedir. Geri ödemeler işletme kara geçtikten sonra başlamakta ve 5 yıla yayılmaktadır. Buna göre geri ödeme; 2. yıl iki, 3. yıl dört, 4. yıl üç, 5. yıl 2 olmak üzere verilen hayvan sayısı kadar kuzu alımı şeklinde yapılmaktadır. Alınan kuzular projeye yeni dahil edilen çiftçilere verilerek kendi içinde projenin genişlemesi sağlanmaktadır.

Bu kapsamda 1998 yılında başlayan proje, Şırnak, Mardin ve Batman illerinde Valilikler ve Tarım İl Müdürlükleri ile işbirliği içinde yürütülmektedir. 1998-2006 dönemi itibariyle projeden 707 çiftçi yararlanmış ve sürü mevcudu 9 071’ya ulaşmıştır.

Projenin gelir kaynakları; süt, yapağı ve erkek kuzu satışlarıdır. Genellikle süt, işlenerek süt ürünleri olarak aile içi tüketimde, yine yapağı da aile ihtiyaçlarının giderilmesinde kullanılmaktadır. Sadece erkek kuzu satışı aileye ekonomik gelir sağlamaktadır. Buna göre projenin başlangıcından itibaren 2000-2007 yılları arasında toplam 2 319 erkek kuzu satışı gerçekleştirilerek aile bütçesine katkı sağlanmıştır.

Uygulanan bu proje ile küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla Bölge’de bir model oluşturulmuş ve bu model diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından da benimsenerek kendi projelerinde kullanılmıştır.

Şırnak Sözleşmeli Koyunculuk Projesi

Proje kapsamında 1998 yılında ilk olarak Şırnak merkeze bağlı İkizce, Uludere İlçesine bağlı Taşdelen ve Şenoba köylerinde, 2001 yılında ise Beytüşşebap ilçesine bağlı 8 köyde İvesi ırkıdan toplam 310 çiftçiye 3.179 baş canlı materyal sözleşmeli çiftçilik modeli uygulanarak dağıtılmıştır. 2000 yılında başlayan geri dönüşümlerden alınan 3.377 hayvan 276 yeni aileye verilmiştir. Böylece 2006 yılı itibariyle ulaşılan köy sayısı 10, çiftçi sayısı 586, mevcut sürü sayısı 6 556 olmuştur.

Proje 2007 yılı itibariyle Tarım İl Müdürlüğü’ne devredilmiştir.

Mardin Sözleşmeli Koyunculuk Projesi

Mardin ilinde 1999 yılında başlanan projede ilk olarak Ömerli İlçesi Kayadere köyünde seçilen 8 çiftçiye 80 baş gebe koyun ve 8 baş koç dağıtılmıştır. Ekim 2001’de yine aynı köyde seçilen 48 aileye 480 baş ivesi koyun ve 48 baş ivesi koç dağıtılmış, Şırnak’taki uygulamanın bir benzeri modele sadık kalınmak üzere uygulamaya konulmuştur. 2002 yılında da Savur İlçesi Bengisu köyünde seçilen 25 aileye 253 baş ivesi koyun dağıtımı yapılarak projeye dahil edilmiştir.

2007 yılı itibariyle ulaşılan köy sayısı 6, çiftçi sayısı 139 olup geri dönüşümlerle beraber ulaşılan sürü mevcudu ise 3 094 olmuştur.

Batman Sözleşmeli Koyunculuk Projesi

Batman Valiliği ile 2003 yılında bir protokol imzalanmış ve Kozluk İlçesi Tosunpınar köyünde 20 çiftçiye 220 baş hayvan dağıtımı yapılmıştır. 2004 yılında ise Beşiri İlçesi Yalıkavak, Oğuz ve Kumçay köylerinde seçilen 40 çiftçiye 440 baş hayvan dağıtımı yapılarak proje genişletilmiştir. Böylece Batman ilinde seçilen 4 köyde 60 çiftçiye toplam 660 baş hayvan dağıtılmıştır. Aynı İl'de 2005-2007 yıllarında başlanan geri dönüşümlerde ise toplam 132 baş hayvan alınarak seçilen 12 çiftçiye dağıtılmıştır.

Batman ilinde ulaşılan köy sayısı 4, çiftçi sayısı 72 sürü mevcudu ise 792 olmuştur.

Sözleşmeli Kilis Keçisi Damızlık İşletmeleri Kurulması Projesi

Kilis Valiliği ve GAP İdaresi arasında yapılan protokol gereği, yerli gen kaynaklarından olan Kilis keçisinin koruma altına alınması amacıyla Sözleşmeli Kilis Keçisi Damızlık İşletmeleri Kurulması Projesi'ne başlanmıştır.

Söz konusu proje ile Kilis Merkez ilçe Deliçay ve Karaçavuş köylerinde 2, Musabeyli ilçesinde 2, Polateli ilçesinde ise 1 çiftçi olmak üzere toplam 5 çiftçiye, her birine 60 baş keçi 3 baş teke olmak üzere toplam 315 Kilis keçisi dağıtılmıştır.

Projenin başlangıcından bu güne kadarki gelişmeleri yerinde görmek, mevcut durum değerlendirmesi yapmak ve uygulandığı alanlarda incelemelerde bulunmak amacıyla, 24-28 Nisan 2007 tarihleri arasında projenin uygulandığı köylere teknik gezi gerçekleştirilmiştir.

Yapılan teknik gezi sonucunda projenin nihai hedefi olan damızlık işletmelerinin kurulması için projenin uygulandığı köylerde gerçekleştirilen saha gezisi ve proje çiftçileri ile yapılan görüşmeler sonucunda; mera koşulları, bakım-besleme, ve ağıl şartları bakımından en uygun köyün deliçay köyü olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca proje dışında yer alan çiftçilerle de görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde bu köyde uzun yıllardan beri hayvancılık yapıldığı özellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde de keçiciliğin ön planda olduğunu belirtmişlerdir. Uzun yıllar keçi yetiştiriciliği ile uğraşmaları sonucunda son derece deneyimli olmaları ve ellerinde elit sürülerin oluşmasından dolayı pilot alan olarak Deliçay Köyü seçilmiştir.

II.Teknik gezi 06-08 Kasım 2007 tarihleri arasında yapılmış olup gezinin amacı, projenin nihai hedefi olarak belirlenen Kilis keçisi damızlık işletmelerinin kurulma imkanlarının araştırılması ve projenin mevcut durum değerlendirmesinin yapılmasıdır.

Ayrıca pilot köy olarak seçilen Deliçay köyünde projenin genişletilmesi için köyde sosyo-ekonomik bir çalışmanın yapılması gerektiği konusu üzerinde durulmuş; bu kapsamda Sürdürülebilir Mera Islahı, Yem Üretimi ve Küçükbaş Hayvancılığın Geliştirilmesi konusunda hazırlanan Hane Halkı Görüşme Formu Tarım İl Müdürlüğüne gönderilmiştir. Tarım İl Müdürlüğüne alan çalışması yapılarak sosyo-ekonomik ve kültürel yapıları, köydeki kaynakları (arazi, hayvan, vs) ve bu kaynakların kullanımını içeren rapor GAP İdaresi'ne sunulmuştur.

1.1.1.7. GAP Bölgesel Kalkınma Programı - Kırsal Kalkınma Projesi

GAP Bölgesel Kalkınma Programı, 7 Aralık 2001 tarihinde, Hazine Müsteşarlığı, GAP İdaresi ve Avrupa Birliği (AB) arasında imzalanan finansman anlaşması ile yürürlüğe girmiştir. 2002 yılından itibaren 5 yıllık bir uygulama dönemini kapsayan programın toplam bütçesi yaklaşık 48 milyon Avro'dur.

Program ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan insanların ekonomik ve sosyal koşullarının iyileştirilmesi, istikrarlı ekonomik büyümeye katkıda bulunulması, bölgesel eşitsizliklerin azaltılması ve bölgenin üretkenliğinin ve istihdam kapasitesinin artırılması amaçlanmıştır.

Program üç bileşenden oluşmaktadır. Kültürel Mirasın Geliştirilmesi bileşeni için 15 milyon Avro, Kırsal Kalkınma Projesi için 24 milyon Avro, Küçük ve Orta Ölçekli Girişimcileri Destekleme Projesi için 9.2 milyon Avro tahsis edilmiştir. Program çerçevesinde; Kültürel Mirasın Geliştirilmesi Projesi kapsamında 31, Kırsal Kalkınma Projesi kapsamında 84, Küçük ve Orta Ölçekli Girişimcileri Destekleme Projesi kapsamında ise 6 proje desteklenmiştir. Program Kasım 2007 itibariyle tamamlanmıştır..

Kırsal Kalkınma Projesi (KKP)

Avrupa Komisyonu tarafından sağlanan 24 Milyon Avro tutarındaki Hibe Fonu ile yürütülen GAP KKP, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği ile yapılan protokol çerçevesinde 15.09.2003 tarihinde başlamıştır.

Projenin genel amacı "kırsal kesime yönelik sürdürülebilir gelir getirici faaliyetlerin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi yoluyla yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmak ve GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir bir kalkınma süreci başlatmaktır". Bu çerçevede planlanan çalışmalar; hayvancılık, bitkisel üretim, su ürünleri, tarıma dayalı sanayi, süt ve süt ürünleri, arıcılık, ormancılık, mera ıslahı, tekstil, giyim, el sanatları vb. gelir getirici faaliyetler ve bu faaliyetlerle doğrudan ilgili küçük çaplı altyapı çalışmalarıdır.

Proje için sahada görevlendirilmiş olan Teknik Destek Ekibi (TDE) Mayıs 2004 itibariyle göreve başlamıştır. Proje çerçevesinde hibe kaynağının kullanımı için Teklife Çağrı süreci 15 Mayıs 2004 tarihinde başlamış ve 10 Eylül 2004'de sona erdirilmiştir.

GAP Bölgesi'nden toplam 485 teklif Avrupa Komisyonu Delegasyonuna (AKD) sunulmuştur. Yaklaşık bir yılı bulan değerlendirme süreci sonucunda hibe desteği alabilecek 99 proje kalmıştır. Bu projelerden 84 adedi hibe desteğinden yararlandırılmıştır. Hibe projeleri içinde ilk proje uygulaması 18 Mart 2006 itibariyle başlamıştır.

Hibe kapsamında yürütülecek 84 adet projelerin konu bazında dağılımı şöyledir:

17 proje süt inekçiliği, 1 proje besicilik, 2 proje suni tohumlama, 12 proje koyun ve keçi yetiştiriciliği, 8 proje arıcılık, 29 proje bitkisel üretim, 10 proje gıda işleme ve ekipman temini, 3 proje ipek böcekçiliği ile halıcılık ve 2 proje ise kırsal kalkınma gibi çok amaçlı konuları kapsamaktadır.

Proje kapsamında gerçekleştirilen toplam 563 ihalenin toplam bütçe değeri 12 972 762 Avro'dur.

Hibe kapsamında yer alan projelerin toplam bütçesi 17 947 134,93 Avro olup 15 833 543,06 Avro hibe kaynağından karşılanmaktadır. Toplam yararlanıcı kuruluş katkısı ise 2 113 591,87 Avro'dur. Her bir projenin bütçesi 100 000 ila 250 000 Avro arasında değişmektedir.

75.000 km²'lik bir alanı kapsayan 9 ilde, yaklaşık 5 200 çiftçi yararlanıcı olarak bu hibeden faydalanmıştır.

Proje faaliyetleri 3 Aralık 2007 tarihinde son ermiş olup, bundan sonra projelerin izlenmesi GAP İdaresi'nin oluşturduğu bir ekip tarafından yapılmaktadır.

Hibe alan 84 projenin iller bazında dağılımı şöyledir:

Tablo 15: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Adıyaman

	PROJE ADI	YARARLANICI	SÜRE (Ay)
1.	HEM-Hürem Projesi	Adıyaman İli Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü	12
2.	Akpınar Seracılık Projesi- SERPINAR	Adıyaman Akpınar Köyü Muhtarlığı	20
3.	Adıyaman İlinde Büyükbaş Hayvancılığın Ahır ve Hayvan Beslenme Koşullarının İyileştirilmesi ve Tür Islahı Yolu İle Geliştirilerek Yöre Çiftçilerinin Hayvan Başına Elde Ettikleri Gelirin Artırılması	Adıyaman Ziraat Odası Başkanlığı	18
4.	Çiftçi Eğitimi ve Hayvancılık İşletme Marketi - Süt İnekçiliği Projesi	Samsat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği	24
5.	Bal Üretiminde Verim ve Kalitenin Artırılması Pilot Projesi	Tema Vakfı	24
6.	İvesi Irkı Süt Koyuncululuğu Geliştirilmesi	Kahta İlçe Tarım Müdürlüğü	12
7.	Adıyaman'da Arıcılığı Islah Projesi	Adıyaman Arı Yetiştiricileri Birliği	12
8.	Meyveciliğin geliştirilmesi	Kahta İlçe Tarım Müdürlüğü	15
9.	Adıyaman İli Besni İlçesi aşağı çöplü Köyü Erozyon Kontrol projesi	TEMA Vakfı	24
10.	Yarı Bodur Kiraz Bahçeleri Tesisi	Adıyaman İli Çelikhan İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği	12

Tablo 16: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Batman

11.	Batman Yenipınar Seracılık Projesi	Batman Ticaret Borsası	22
12.	Sason'da Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Sason Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği	8
13.	Batman İlinde Süt Sığırcılığının Geliştirilmesi	2762 Sayılı Batman Tarım Kredi Kooperatifi	18
14.	Sason İlçesinde Arıcılığı Geliştirme Projesi	Batman Arı Yetiştiriciliği	11
15.	Bölgede Hammaddenin Artırılması	Haktok İnşaat Taahhüt Tic. Ltd. Şti.	6

Tablo 17: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Diyarbakır

16.	Diyarbakır'da Sertifikalı Buğday Üretimini Artırılması	Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi	16
17.	II. Ürün Soya Ekim Alanlarının Arttırılması Projesi	Güneydoğu Anadolu Tarımsal Eğitim, Yayım ve Danışmanlık Hizmetleri Derneği	12
18.	Diyarbakır Yoğurt Üretim Tesisi Projesi	Diyarbakır Dicle Üniversitesi	24
19.	Hayvan Pazarı ve Kesimhane	Diyarbakır Dicle Belediyesi	9
20.	İpekli Dokumayı Canlandırma ve Destekleme Projesi	Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası	20
21.	Silvan Karacalar Köyünde Kapari Çiftliğinin Özendirilmesi ve Uygulaması Projesi	Diyarbakır Belediyesi	14
22.	Çermik Yayıklı Seracılık Projesi	Çermik Ziraat Odası Başkanlığı	18
23.	Diyarbakır Kulp İlçesinde İpekböcekliğini Geliştirme Projesi	T.C Diyarbakır Ticaret Borsası	20
24.	Diyarbakır, Hani, Kuyular Beldesi Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Hani Ziraat Odası	12
25.	Ergani Tarım Kredi Kooperatifi Süt Sığırcılığı Projesi	2893 Sayılı Ergani Tarım Kredi Kooperatifi	18
26.	Arıcılıkta Irk Islahı, Kaliteli Bal ve Üretimini Artırılması Projesi	Diyarbakır İli Arı Yetiştiricileri Birliği	10
27.	Hayvanlardaki Kalıtsal Özelliklerin Suni Tohumlara Metodu ile İyileştirilmesi	Diyarbakır İli Kayapınar Belediyesi	24
28.	Arıcılığı Geliştirme Projesi	Lice Ziraat Odası Başkanlığı	22
29.	Diyarbakır Cankurtaran Köyü Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Diyarbakır İli Kayapınar Belediyesi	18
30.	Entegre Süt İnekçiliği Projesi	Diyarbakır Ticaret Borsası	18
31.	Silvan İlçesinde Süt Sığırcılığının Geliştirilmesi	2804 Sayılı Silvan Tarım Kredi Kooperatifi	18
32.	Saanen Keçi Yetiştiriciliği Entegre Projesi	Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odası	18
33.	2599 Sayılı Diyarbakır Tarım Kredi Kooperatifi Süt Sığırcılığı Projesi	2599 Sayılı Diyarbakır Tarım Kredi Kooperatifi	18
34.	Kırkkoyun köyü entegre kalkınma projesi	Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı	12
35.	Diyarbakır/Çermik Yöresinde Pazara Yönelik Bağcılığın Geliştirilmesi	Çermik Ziraat Odası Başkanlığı	24
36.	Siirt İli Ekmekçiler Köyü Tarım Alanlarında Organik Tarım Uygulamaları Projesi	Diyarbakır Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	24

Tablo 18: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Gaziantep

37.	Fıstık Üretim Tesislerinde Antep Fıstığının Kalite Standartlarına Uygun Ve İhracata Yönelik Üretiminin Yapılması.	Gaziantep Güneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	13
38.	Seracılığın Geliştirilmesi ve Kültür Bitkileri Üretiminin Yaygınlaştırılması	Karkamış İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği	24
39.	Kırmızı Biber Üretiminde Verim ve Kalitenin Artışı ve Aflatoksin	İslahiye İlçe Tarım müdürlüğü	12
40.	Yeşildere Beldesi 10X1 Dekarlık Seracılık Projesi	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Gaziantep İl Müdürlüğü	24
41.	Kırmızı Maraş Biberinde Verim ve Kalitenin Artırılması ile Standardizasyon Sağlanması ve Aflatoksin Miktarının Minimuma Düşürülmesi	Gaziantep Tarım İl Müdürlüğü	15
42.	Bölgemizde Süt Sığırcılığının Geliştirilmesi ve Verimliliğinin Artırılması	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Şahinbey İlçe Müdürlüğü	12
43.	Fenni Kovan Arıcılığının Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Projesi.	Gaziantep Şehit Kamil Ziraat Odası	24
44.	Gaziantep İli Oğuzeli İlçesinin Köylerinde Damızlık Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Geliştirilmesi, Veriminin ve Kalitesinin İyileştirilmesi	Gaziantep Damızlık Holstein Irkı Sığır Yetiştiricileri Birliği	18
45.	Bölgemizde Süt Sığırcılığının Geliştirilmesi ve Veriminin Artırılması	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Şahinbey İlçe Müdürlüğü	12
46.	Damızlık İvesi Irkı Koyun Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması	Yavuzeli Tarım İlçe Müdürlüğü	12
47.	İslahiye İlçesinde Süt Sığırcılığının Geliştirilmesi ve Veriminin Artırılması	İslahiye İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği	12
48.	Yüksek Verimli Süt Sığırlarının Yetiştirilmesi	Gaziantep Uluyatır Belediyesi	12
49.	Damızlık İvesi Irkı Koyun Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması	Gaziantep Nizip Tarım İlçe Müdürlüğü	12
50.	GAP Bölgesinde Antepfıstığı Üretimde Verim ve Kalitenin Artırılması	Antep Fıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	24
51.	Yüksek Sistem Bağcılığının Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması	Gaziantep Şehitkamil Ziraat Odası	12
52.	GAP Bölgesinde geleneksel Bağcılığa Alternatif Uygun Anaç ve Çeşitlerinin Yaygınlaştırılarak Yeni Bağcılığın Geliştirilmesi	Antep Fıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	24
53.	İşlenmiş Kırmızı Mercimek Kalitesinin Artırılması	Gaziantep Güneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	12

Tablo 19: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Kilis

54.	Yem Bitkisi Üretimini Geliştirme Projesi	Kilis İl Özel İdare Müdürlüğü	12
55.	Süt Sığırcılığı Projesi	Kilis İl Özel İdare Müdürlüğü	12
56.	Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Kızılkent Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	24
57.	Kilis İlçesinde Besi Sığırcılığını Geliştirme ve Yaygınlaştırma Projesi	Kilis Çiftçi Malları Koruma Meclisi	12
58.	Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Kilis Musabeyli Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	12
59.	Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Kilis Sınırlı Sorumlu Yavuzlu Beldesi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	12

Tablo 20: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Mardin

60.	Dereiçi Kapari Toplama, İşleme ve Pazarlama Projesi	Mardin S.S. Savur Dereiçi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	12
61.	Mazıdağı Bölgesi Süt ve Süt Ürünleri Üretimini Geliştirme Projesi	Mardin Şanlı Köyü Muhtarlığı	17
62.	Mardin İli Kiraz Bahçelerinde Sürdürülebilir Tarım Uygulamaları: Entegre Mücadele ve Organik Tarım Projesi	Diyarbakır Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü	24
63.	Kiraz Üreticiliğinin Yaygınlaştırılması Projesi	Mardin Yalım Belediyesi	24

Tablo 21: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Siirt

64.	Siirt İlindeki Sulanabilir arazilerde İkinci Ürün Olarak Mısır yetiştiriciliğini Yaygınlaştırma	Tarımsal Üretimi Geliştirme ve Destekleme Derneği	12
65.	Sirvan İlçesinde Pekmez Ambalaj Ve Paketleme Tesisi Kurulması İle Kalkınmaya Katkıda Bulunulması	Şirvan Köylere Hizmet Götürme Birliği	12
66.	Pervari İlçesinde Mantar Yetiştiriciliği Eğitimi Verilerek Fakir Ailelere Alternatif Gelir Kaynağı Oluşturma	Pervari İlçe ve Köylere Hizmet Götürme Birliği	12
67.	Siirt Çilek Üretimini Geliştirme Projesi	Siirt Ticaret Odası	15
68.	Sirvan'da Model Koyun Yetiştiriciliği Projesi	Şirvan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	24
69.	Örnek Damızlık Süt İnekçiliği ve Süt Toplama Merkezi	Siirt Ziraat Odası Başkanlığı	24

Tablo 22: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Şanlıurfa

70.	Harran Ovasında Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Yaygınlaştırma Projesi	Katılımcı Sulama Yönetimi Geliştirme ve Güçlendirme Derneği- SUDER	24
71.	Şanlıurfa-İkizce Köyü Kaliteli Kaba Yem Üretim Potansiyelinin Artırılması Projesi	TEMA Vakfı	24
72.	Kepirhisar Kooperatifi Safran Projesi	Şanlıurfa SS Kepirhisar Köyü Sulama Kooperatifi	12
73.	Şanlıurfa İli Kısas Beldesinde Örtü Altı Sebze Yetiştiriciliği	Şanlıurfa İli Kısas Belediye Başkanlığı	24
74.	Dinçer Köyü Mera Islahı Ve Geliştirme Projesi	Güneydoğu Anadolu Projesi Eğitim, Yayım ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü (GAP EYAM)	24
75.	Şanlıurfa İli Suruç İlçesinde Koyuncululuğu Geliştirme Projesi	Suruç Köylere Hizmet Götürme Birliği	6
76.	Süt Sığırcılığını Geliştirme ve Gelirlerini Arttırma Projesi	Şanlıurfa SS Dutluca Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	12
77.	Sürdürülebilir Sütçülük için Katılımcı Sütçülük Organizasyonu: Viranşehir Örneği	Harran Üniversitesi	24
78.	Süt Besiciliği, Kooperatifçilik ve Yem Bitkileri Tarımının Geliştirilmesi	TEMA Vakfı	12
79.	Karayakup Köyü Kırsal Kalkınma Projesi	Karayakup Köyü Muhtarlığı	14
80.	Şanlıurfa ilinde arıcılığı geliştirme	Şanlıurfa İli Arı Yetiştiricileri Birliği	17
81.	Fırat ve Karacadağ havzasında Ekolojik Tarım ve Kırsal Kalkınma Projesi	Şanlıurfa GAP Ekolojik Tarımsal Kalkınma ve Sosyal Dayanışma Derneği	15

Tablo 23: Kırsal Kalkınma Projesi Kapsamında Hibe Alan Projeler, Şırnak

82.	Şırnak İlinde Sağlıklı Et Tüketiminin Sağlanması	Şırnak Belediye Başkanlığı	12
83.	Şırnak Merkez Balveren Köyü ile Beytüşşebap Ve Uludere İlçelerinde Bal Üretiminin Arttırılması Projesi	Şırnak İli ve İlçelerini Geliştirme Vakfı (ŞIRGEV)	12
84.	Uludere İlçesinde Süt Sığırcılığını Geliştirme Projesi	Uludere Tarım İlçe Müdürlüğü	6

Bu 84 projenin faaliyetleri 3 Aralık 2007 tarihinde son ermiş olup, bundan sonra projelerin izlenmesi GAP İdaresi tarafından yapılacaktır.

1.1.1.8. Merkez Köy ve Köye Dönüş Kırsal Kalkınma Projesi

Kamu tarafından sunulan sosyal hizmetlerin ve fiziksel ve sosyal altyapının gelişme potansiyeli bulunan köylerde yoğunlaştırılması yoluyla kırsal alanda cazibe merkezleri oluşturulması ve kırsal nüfusa yönelik hizmetlerin bu cazibe merkezleri üzerinden sunulması amacıyla yürütülmektedir.

Söz konu proje kapsamında 2007 yılında, bölgede “Merkez Köy” potansiyeli taşıyan pilot alanlarda, öncelikle kırsal kalkınma çalışmaları yapılması ve bu doğrultuda “Eylem Planları” hazırlanmasına karar verilmiştir. Böylelikle yapılacak çalışmaların bir bütünlük içerisinde gerçekleştirilmesi, kaynakların birleştirilerek etkin ve verimli kullanılması ve proje amacına daha kısa sürede ulaşılması hedeflenmektedir. Bu konuda “Kırsal Kalkınma” çalışmaları yapılacak pilot alanlar, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri ile işbirliği içerisinde tespit edilmiştir. Bunlar:

Batman İli / Kozluk İlçesi **Taşlıdere Merkez Köyü** ve Çevresi (Yanikkaya, Danagözü, Yayalar, Ziyaret, Çevrecik Eskice ve Kaletepe köyleri)
Siirt İli / Pervari İlçesi **Ekindüzü Merkez Köyü** ve Çevresi (Tuzcular, Yeniaydın, Taşdibek ve Çatköy köyleri)
Şırnak İli / Merkez **Geçitboyu Merkez Köyü** ve Çevresi (Araköy, Dağkonak, Yoğurtçular ve Gözlüce, Özveren) olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda yer alacak projelerin bir an önce uygulamaya geçirilmesi ve söz konusu projelerin katılımcı yaklaşımla hazırlanıp, sürdürülebilir olması bağlamında, il bazında kurulması ön görülen “Proje Uygulama” birimlerinin oluşturulması, rapor ve eylem planı doğrultusunda ön görülen proje faaliyetlerinin belirlenmesi çalışmaları ilgili Valilikler ile işbirliği içerisinde sürdürülmüştür.

Batman İli: Taşlıdere Merkez Köyü ve Çevresi (Yanikkaya, Danagözü, Yayalar, Ziyaret, Çevrecik Eskice ve Kaletepe köyleri)

Öncelikle GAP İdaresi ve Batman Valiliği arasında imzalanan protokol çerçevesinde projelerin uygulanmasına başlanmıştır. Bunlar;

- Bodur Kiraz Yetiştiriciliği
- Antepfıstığı Projesi
- Seracılık Projesi - Kesme Çiçek Projesi
- Arıcılığın Geliştirilmesi Projesi’dir.

Söz konusu projelerle yaklaşık 170 çiftçiye ulaşılacak olup, bölge için ortalama hane büyüklüğü 7 alındığında yaklaşık 1 190 kişi projeden faydalanacaktır.

Siirt İli: Ekindüzü Merkez Köyü ve Çevresi (Tuzcular, Yeniaydın, Taşdibek ve Çatköy köyleri)

GAP İdaresi ve Siirt Valiliği arasında imzalanan protokol çerçevesinde çeşitli projelerin uygulanmasına başlanmıştır. Bunlar:

- Damla Sulama Projesi,
- Meyveciliği Geliştirme Projesi,
- Meyveciliği Geliştirme ve Sıvat Yapım Projesi
- Hayvancılığı Geliştirme Projesi
- Tuz Üreticiliğinin Geliştirme Projesi'dir.

Söz konusu projelerle 604 çiftçiye ulaşılacak olup, bölge için ortalama hane büyüklüğü 7 alındığında yaklaşık 4 228 kişi projeden faydalanacaktır.

Şırnak İli: Geçitboyu Merkez Köyü ve Çevresi (Araköy, Dağkonak, Yoğurtçular ve Gözlüce, Özveren)

Şırnak Valiliğince, program kapsamında sunulan projelerden Arıcılık ve Bağcılığın Geliştirilmesi projeleri uygun görülmüş olup, uygulamaya geçilmesi için Valilik ile protokol imzalanmıştır.

Söz konusu projelerle yaklaşık 170 çiftçiye ulaşılacak olup, bölge için ortalama hane büyüklüğü 7 alındığında yaklaşık 1 190 kişi projeden faydalanacaktır.

Sonuç olarak, 3 ilde gerçekleştirilecek projelerle toplam 944 çiftçiye ulaşılacak olup, proje sonuçlarından 6 608 kişi faydalanacaktır.

Bununla birlikte yapılan çalışmalar, tarımın çeşitlendirilmesi, yeni teknolojilerin uygulanması ve verimin artırılması kapsamında yapıldığından, çevre köylerdeki çiftçilere örnek teşkil edecektir. GAP İdaresi, pilot alanlarda gerçekleştirilecek projeler kapsamında, protokollerle belirlenen esaslar doğrultusunda, bütçe imkanları ölçüsünde Valiliklere ödenek aktarmaktadır. Bu bütçe, Valilik bütçe harcamaları ve çiftçi katılımı ile birleştirilerek, tarımın çeşitlendirilmesi kapsamındaki gelir getirici faaliyetler içeren projelerde kullanılacaktır. Bununla birlikte Valilik, özellikle altyapı, sağlık, eğitim ve insan kaynaklarının geliştirilmesi için çalışmaları başlatacak, ihtiyaç duyulduğunda GAP İdaresi de bu çalışmalara teknik destek verecektir.

1.1.1.9. Diğer Faaliyetler

1.1.1.9.1. Yüceli Bölgesi Entegre Kırsal Kalkınma Programı

Mardin İli Kızıltepe İlçesi'nin kısıtlı sulanabilir tarım alanı bulunan Yüceli bölgesinde (12 köy), kırsal yoksulların gelirini, yaşam standardını artırmak ve geçimini iyileştirmek amacıyla Yüceli Bölgesi Entegre Kırsal Kalkınma Programı yürütülmektedir. 2006 yılında başlayan program 5 bileşenden oluşmaktadır.

1. Yerel Kuruluşların Kapasitesini Geliştirme
2. Tarımsal Üretim ve Ürün Çeşitlendirme
3. Yetişkin Eğitimi
4. Altyapı, Çevrenin Geliştirilmesi ve Turizm
5. Kooperatifçiliğin Yaygınlaşması

Programın Tarımsal Üretim ve Ürün Çeşitlendirme bileşeni altında yer alan “topluluk ormancılığı” İdare’nin yürüttüğü Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Projesi kapsamında, “Küçükbaş Hayvancılığın Geliştirilmesi” ise GAP Bölgesi Hayvancılığını Geliştirme Projeleri kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu program, GAP İdaresi ile Mardin Valiliği arasında 16.10.2006 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren protokol çerçevesinde fiilen başlamış durumdadır. Program 6 yıl süre ile uygulanacak olup bu kapsamda 2006-2007 yılı içerisinde yapılan faaliyetler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 24: Yüceli Bölgesi’nde 2006-2007 yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Uygulanan Projeler	Faaliyetler
Küçükbaş Hayvancılığın Geliştirilmesi	2006 Yılında: 50 hane, 550 İvesi ırkı küçükbaş hayvan, 2007 yılında 50 çiftçiye 500 baş İvesi koyun ve 50 baş İvesi koç sözleşmeli çiftçilik esasına göre dağıtılmıştır. 2006-2007 döneminde toplam 100 hane, 1100 İvesi ırkı küçükbaş hayvanın dağıtımı yapılmıştır
Topluluk ormancılığının Geliştirilmesi (Yedi Kardeşler Köyü)	<ul style="list-style-type: none"> • 62 300 metre teras yapılmış, • 4700 metre tel çit ihata yapılmıştır, • 31 000 adet ocakta (93 000) meşe palamutu ekimi, • Dikilen fidanlar: <ul style="list-style-type: none"> - Kızılcım 23780 adet - İran çamı 4480 - Antep fıstığı 2000 -Yalancı akasya 5000
Tarımsal Üretim ve Ürün Çeşitlendirme	2007 yılında, 5.5 da alanda zeytin dikimi, 4 çiftçiye 4 adet olmak üzere 3.5 da alanda yüksek tünel kurulmuştur.

Öncelikle, GAP İdaresi uzmanlarından oluşan teknik bir heyet Yüceli Bölgesi’nde bulunan köylerde 20-22 Eylül 2006 tarihleri arasında incelemelerde bulunmuş, Mardin Tarım, Çevre ve Orman, Tapu ve Kadastro İl Müdürlükleri ile Kızıltepe Tarım İlçe Müdürlüğü ziyaret edilmiştir. Proje alanında, daha önce edinilen bilgilerin güncellenmesi ve Küçükbaş Hayvancılığı ile Topluluk Ormancılığı bileşenlerinin ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile çiftçilere anlatılması bağlamında bilgi paylaşımını kapsayan teknik çalışma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, projenin

genişletilmesi kapsamında 2007 yılında Mardin ilinde seçilen 50 çiftçiye 500 baş İvesi koyun ve 50 baş İvesi koç sözleşmeli çiftçilik esasları doğrultusunda dağıtılmıştır.

Topluluk Ormancılığı ile ilgili olarak Mardin İli Kızıltepe İlçesi Kaymakamlığı, Tarım İlçe Müdürlüğü ve Köy Tüzel Kişiliği ile 950 da alanın ağaçlandırma çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda, Yüceli Bölgesinde yer alan Yedikardeş köyünde 62 300 metre teras, 4700 metre tel çit ihatası 93 000 meşe palamutu dikimi yapılmıştır.

Proje alanında, yerel kurum ve kuruluşlarla birlikte tarımın çeşitlendirilmesi amacıyla 23 780 adet kızılçam, 4 480 adet İran çamı, 2 000 adet antep fıstığı, 5 000 adet yalancı akasya fidanı dikilmiştir. Ayrıca 2007 yılında meyvecilikte 5.5 da alanda zeytin dikimi, 3.5 da alanda da sera kurulmuştur.

1.1.1.9.2. Sulama Yatırımlarının Hızlandırılması Çalışmaları

17. GAP Yüksek Kurulu'nda alınan karar gereği, Devlet Planlama Teşkilatı'nın koordinatörlüğünde GAP İdaresi, Hazine Müsteşarlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ziraat Bankası temsilcilerinden bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu çalışma grubu "sulama yatırımlarının hızlandırılması amacıyla alternatif finans modelleri konusunda" çalışmalarını gerçekleştirmiş, model önerileri hazırlamıştır. Çalışma grubunun eğilim gösterdiği model, hukuki düzenlemeler gerektirmekle beraber kısa vadede uygulamaya geçilebilecek olan, 3996 sayılı Kanunun uyarlanması neticesinde ulaşılabilecek kamu özel ortaklığı olmuştur.

Sulama yatırımlarının hızlandırılması amacıyla GAP İdaresi koordinatörlüğünde "Alternatif Finans Modelleri" çalışmasının önemine dikkat çekilmiş ve bu konuda yapılabilecek önerilerin yer aldığı raporlar hazırlanmıştır. Söz konusu çalışma ile, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin mevcut durumu, DSİ sorumluluğundaki sulama yatırımlarından sonuç almak için halen inşaatı devam eden sulamalar, su kaynağı hazır sulamalar ve kısa sürede sonuç alınabilecek potansiyel projelerde mevcut durumun irdelenmesi, sorunların tespiti ve çözüm önerileri ve kısa sürede hayata geçirilmesi amacıyla seçilen sulama projeleri için model öneriler ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında çiftçi katılımlı modeller geliştirilmiş, söz konusu modeller için pilot alanlar belirlenmiş, model hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcileri ile sivil toplum kuruluşları ve çiftçilerin katıldığı toplantılar 5-6 Nisan 2007 tarihlerinde Diyarbakır ile Batmanda, 30 Nisan 2007 tarihinde ise Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

4 Ekim 2007 tarihinde gerçekleştirilen 19. GAP Yüksek Kurulu Toplantısı'nda alınan karar gereği, sulama yatırımlarına hız kazandırılması amacıyla; "İzleme Değerlendirme ve Koordinasyon" ile "Çalışma ve Uygulama" gruplarının oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda, Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı'nın 02 Kasım 2007 tarihli olurlarına istinaden ilgili kurumlarca belirlenen isimlerle "İzleme-Değerlendirme ve Koordinasyon" ile "Çalışma ve Uygulama" grubu oluşturulmuştur.

Sulama yatırımlarının hızlandırılması konusunda, 10 Ekim 2007 tarihinde Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında GAP İdaresi Başkanı ve Başkan Yardımcıları, DPT Müsteşarı, Hazine Müsteşarı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşarı, Devlet Su İşleri Genel Müdürü ile ilgili Daire Başkanları ve uzmanların katılımıyla bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda çalışma alanı olarak Diyarbakır ve Batman kapsamında inşaatı devam eden projelere öncelik verilmiştir.

Ayrıca, çalışmaların devamlılığının sağlanması, Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nün sulama yatırımlarına alternatif finans yöntemleri kapsamında kredi kullandırma olanaklarının değerlendirilmesi amacıyla talep etmiş olduğu toplantı 25 Ekim 2007 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıda DSİ'nin, finansmanın sağlanması için inşaatına başlanacak baraj projelerinde, barajdan elde edilecek elektrik enerjisi gelirin bir kısmının sulama projelerinde kullanılmasına olanak tanıyacak yasal mevzuatın oluşturulmasına ilişkin çalışmaları başlatmasına, Ziraat Bankası'nın ise baraj projelerinin nasıl finanse edileceğine dair kendi alternatif kredi olanaklarını belirleyip buna göre çalışmalarını başlatmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin çalışmalar GAP İdaresi'nin koordinasyonunda devam etmektedir.

1.1.1.9.3. Suruç Pompaj Sulama Alanında Arazi Toplulaştırma Çalışmalarına İlişkin Faaliyetler

Suruç Ovası Sulama Projesi kapsamındaki arazi toplulaştırma çalışmalarının sulama başlamadan önce yapılması amacıyla 10 Eylül 2004 tarihli 16. GAP Yüksek Kurulu kararları doğrultusunda GAP İdaresi Başkanlığı'nın koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile çalışmalar başlatılmıştır. Bu doğrultuda, 16 Eylül 2004 tarihinde "Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri ve Arazi Toplulaştırmasının Sulama Hizmetleri ile Paralel Götürülmesi" toplantısı yapılmıştır.

Daha sonra, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, DSİ XV. Bölge Müdürlüğü, Şanlıurfa Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü ve GAP İdaresi temsilcilerinin katılımı ile "Suruç Pompaj Sulama Alanında Arazi Toplulaştırma Çalışmaları ile Sulama Projesinin Paralel Yürütülmesine Yönelik Kurumlar Arası İşbirliği Protokolü" kapsamında 25 Aralık 2007 tarihinde bir toplantı yapılmıştır. Söz konusu toplantıda, bir önceki toplantıda yapılmış olan görev dağılımlarına ilişkin kararlar değerlendirilmiş ve iş takvimi oluşturulmuştur.

1.1.2. Özel Sektör ve Girişimcilik Koordinatörlüğü

1.1.2.1. Yürütülen Faaliyetler

Bölge'deki yatırım potansiyelinin yerli ve yabancı yatırımcılara anlatılması, ortak yatırım imkanlarının araştırılması, ulusal ve uluslararası düzeyde karşılıklı ekonomik ve ticari ilişkilerin kurulabilmesi ve geliştirilmesi amacıyla çalışmalarda bulunmaktadır.

- 18 Ocak 2007 tarihinde GAP İdaresi'nde Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü, KOSGEB, İGEME, TÜBİTAK temsilcileri "GAP Bölgesi'nde yatırım önündeki engellerin saptanması, teşvikler konusunun irdelenmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi" konulu toplantı yapılmıştır.
- Yıl boyunca yurt içi ve yurt dışı kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin düzenlediği forum, seminer, panel, iş konsey toplantıları vb. faaliyetlere yüksek yoğunlukta katkı ve katılım sağlanmıştır.

9-24 Mart 2007 tarihlerinde Avustralya, Yeni Zelanda ve Singapur'a yapılan gezide "GAP Bölgesi'ndeki Yatırım İmkanları" ile ilgili sunumlar yapılmıştır.

20-26 Nisan 2007 tarihinde Zürich (İsviçre)'de yapılan; "Türkiye ile İş Yapmak: İsviçre Firmaları İçin Ticaret ve Yatırım Fırsatları" konulu konferansta "GAP ve GAP'ta Yatırım Fırsatları" ile ilgili bir sunum yapılmıştır.

8-11 Eylül 2007 tarihinde Xiamen'de düzenlenen in Halk Cumhuriyeti (HC) ticaret, yatırım ve tanıtım organizasyonu olan "11. Uluslararası in Yatırım ve Ticaret Fuarı"na katılım sağlanmıştır.

2-29 Eylül 2007 tarihinde Türkiye'nin iş ve yatırım olanaklarının tanıtılması amacıyla Hindistan'a düzenlenen bilgilendirme ziyaretine katılım sağlamıştır.

Kasım 2007'de Madrid'de (İspanya) yapılan "Uluslararası Su ve Enerji Konferansı"nda GAP ve GAP kapsamında su ve enerji alanındaki yatırım fırsatları konulu bir sunum gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin Madrid Büyükelçiliği tarafından İspanya'nın TÜSİAD'ı olarak adlandırılan İspanyol İşverenler ve Sanayi Konfederasyonu'nda organize edilen toplantıya katılmıştır. Konfederasyonun Tekstil, Tarım ve İnaaat sektör başkanlarının da hazır bulunduğu toplantıda GAP Bölgesi'nin yatırım ortamı ve yatırım fırsatları detaylı bir Şekilde anlatılmış ve söz konusu çevreler Bölge'ye ve Türkiye'ye yatırım yapmaya davet edilmiştir.

Hr Sanayici ve İşadamları Derneği (HRSİAD) bünyesindeki Türk işadamlarına, Gültekin A.Ő. ve Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu (TUSKON) yetkililerine 11 Nisan 2007 tarihinde GAP'ta Yatırım İmkanları tanıtılmış ve Türkiye'de kenevir üretimi ile ilgili gerçekleşme ve hukuki durum hakkında bilgi verilmiştir.

- GAP Bölgesi'nin yatırım potansiyelini ve özel sektör yatırımlarını değerlendirmek ve yatırımları teşvik etmek amacıyla özel sektör temsilcilerinden oluşan ve sekretaryası GAP İdaresi tarafından yürütülen "GAP Kalkınma Platformu"nun ilk toplantısı 13 Aralık 2006 tarihinde Ankara'da, ikinci toplantısı 8-9 Nisan 2007 tarihinde Şanlıurfa'da, üçüncü toplantısı ise 13 Kasım 2007 tarihinde Siirt'te yapılmıştır.

GAP Kalkınma Platformu'nun faaliyetleri kapsamında yatırımcıların görüşlerinin alınarak somut çözümler geliştirmek amacıyla, "GAP Yatırım Durum Anketi" hazırlanmış, 9 ilin Ticaret ve Sanayi Odalarına, Ankara-İstanbul Ticaret ve Sanayi Odalarına ve 9 İlden 90 İşadamı toplantısı katılımcılarına gönderilmiştir. Gelen yanıtlar doğrultusunda Nisan 2007 ayında bir değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

Ayrıca, yatırımcıların görüşleri doğrultusunda "GAP Bölgesinde Nitelikli Eleman Sorunu"na ilişkin somut çözümler geliştirilmek amacıyla "GAP İşgücü Piyasası" anketi hazırlanmıştır. Anketler GAP Bölgesi'ndeki 9 ilin Ticaret ve Sanayi Odaları aracılığıyla kayıtlı bulunan firmalara uygulanmıştır. Gelen yanıtlar doğrultusunda Ekim 2007 tarihinde değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

GAP Kalkınma Platformu Yürütme Kurulu'nun Siirt'te yapılan 3. Toplantısı sonrası Yürütme Kurulu yelerine yönelik bir çalışma yapılmıştır. Her ili temsil eden Yürütme Kurulu yelerinden ilgili oldukları illerdeki  sorun ve çözüm nerisi, ne çıkan sektör ve bu sektörün Türkiye'de önde gelen üç firması nerisi ve yatırım konusunda işbirliği yapılabilecek ziyareti uygun görülen ülke nerisi istenmiş; gelen sonuçlar doğrultusunda bir rapor hazırlanmıştır.

- Akdeniz’e kıyısı olan ülkelerde su kaynaklarının sürdürülebilir kalkınma anlayışı çerçevesinde entegre su kaynakları yönetimi ile korumasını ve kullanmasını hedefleyen Akdeniz Su Enstitüsü (ASE), bu yönde yapılacak çalışmalarda ortak davranışları ve işbirliklerini tesis etmek için kurulmuş bir uluslar arası sivil toplum kuruluşudur. 98 üyeli Akdeniz Su Enstitüsü’nde GAP İdaresi de görev almaktadır. 30 Temmuz 2007 tarihinde Dışişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, DSİ, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü katılımı ile “İklim Değişikliği ve Akdeniz Ülkelerine Etkileri” konulu bir toplantı yapılmıştır.

Bu toplantının devamı olarak 9 Ağustos 2007 tarihinde yine aynı kuruluşların ve DPT’nin temsilcilerinin katılımı ile ikinci bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

18 Aralık 2007 tarihinde UNDP yetkilileri ile birlikte Akdeniz Su Enstitüsü ile beraber yapılacak “İklim Değişikliği Konferansı Finansmanı” konusunda Hollanda Büyükelçisinde bir toplantı yapılmıştır.

- 15-16 Ağustos 2007 tarihli toplantıda “Güneydoğu Anadolu için Rekabet Gündemi” çalıştayının çıktıları ele alınmıştır. 21 Ağustos 2007 tarihinde Ankara’da yapılan çalıştay da GAP-GİDEM tarafından organize edilmiş, Ekonomik Rekabet Edebilirlilik Grubu (Economic Competitiveness Group) üyeleri tarafından yönetilmiştir.
- 18 Eylül 2007 tarihinde GAP İdaresi’nde Halk Bankası, Türkiye Kalkınma Bankası ve Ziraat Bankası Genel Müdürlerinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda banka temsilcileri tarafından KOBİ’lere yönelik destekler hakkında bilgi verilmiş ve karşılıklı işbirliği olanakları hakkında görüşülmüştür.
- 16-19 Ekim 2007 tarihleri arasında Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü, KOSGEB, İGEME, Dış Ticaret Müsteşarlığı Güneydoğu Anadolu İhracatçılar Birliği yetkililerinden oluşan bir heyet ve Mardin, Şırnak, Batman, Siirt Ticaret ve Sanayi Odalarında işadamlarının katılımıyla Teşvik Bilgilendirme Toplantıları gerçekleştirilmiştir. Toplantılara Siirt’te 43, Batman’da 46, Şırnak’ ta 41, Mardin’de 42 yatırımcı ve işadamı katılmıştır.
- “İtalya ve Türkiye” Yenilenebilir Enerji Kaynakları İkili Görüşmeleri, 6 Aralık 2007 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

1.1.2.2. Küçük ve Orta Ölçekli Girişimcileri Destekleme Projesi (GAP-GİDEM)

Avrupa Birliği’nin (AB) ülkemizde uyguladığı ilk bölgesel kalkınma programı olan “AB-GAP Bölgesel Kalkınma Programı” içerisinde yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi bileşeni kapsamında GAP Bölgesi’nde 2002-2007 tarihleri arasında GAP Girişimci Destekleme Merkezleri (GAP-GİDEM) projesi uygulanmıştır.

GAP-GİDEM Projesi Avrupa Komisyonu (AK) tarafından finanse edilmiş olup, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP) tarafından Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi (GAP BKİ) ile işbirliği içerisinde yürütülmüştür.

Projenin hizmet ettiği genel amaç; GAP Bölgesi’nin ulusal ve uluslararası alanlarda rekabet edebilirliğini iyileştirmektir. Projenin hedefleri, Bölge’de özellikle imalat sanayiine yönelik

faaliyet gösteren işletmelerin operasyonel, girişimcilik ve yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi, işletmelerde satışların, ihracatın artırılması ile istihdama katkıda bulunulması ve verimliliğin yükseltilmesi olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, Adıyaman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa'da yer alan GİDEM Ofisleri üzerinden işletmelere danışmanlık, eğitim ve bilgilendirme hizmetleri sunulmuş ve ayrıca sektör geliştirme projeleri yürütülmüştür. Belirtilen bu amaç ve kapsam çerçevesinde iki ana kategoride hizmet vermiştir: (1) Eğitim, bilgilendirme ve danışmanlık hizmetlerini içeren iş geliştirme hizmetleri, (2) Fırsat pencereleri, kümelenme ve uluslararasılaştırma programlarını içeren yerel ekonomik kalkınma inisiyatifleri.

Projenin bütçesi 9.2 milyon Avro'dur. Proje kapsamında 2.2 milyon Avro hibe olarak KOBİ'lere verilmiştir. Projenin 30.04.2002 tarihli başlangıç bütçesi 5 590 000 Avro'dur. Bütçe, 29.07.2004'te yapılan değişiklik ile 7 520 000 Avro'ya, 08.05.2007 yapılan değişiklik ile 9 200 000 Avro'ya çıkartılmıştır. Bu bütçe içinde GAP İdaresi'nin aynı katkısı 225 000 Avro'dur.

GAP-GİDEM Hibe Programı:

Hibe programı 2.2 milyon Avro olup, BMKP ve GAP İdaresi ile birlikte GAP Bölgesi'nde yer alan KOBİ'leri temsil eden sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla KOBİ'lerin rekabet seviyelerini yükseltmek üzere onların karşılayamayacakları girdi maliyetlerini düşürme, satışlarını, ihracat ve istihdam kapasitelerini geliştirmeye yönelik projelere maddi destek sağlamayı amaçlamıştır. Hibe program çağrıları 2 Ekim 2006' da toplanmıştır. Toplam 17 proje arasından desteklenen 6 proje şunlardır:

- Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası-Doğal Yapı Taşları AR-GE Merkezi (451 900 Avro)
- Batman Ticaret Borsası-Çırçır Atık Değerlendirme ve Verim Artırma (369 126 Avro)
- Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası-KOBİ Danışma Merkezi (352 660 Avro)
- Gaziantep Ticaret Borsası- Gıda Mikrobiyolojisi ve Yağ Analiz Laboratuvarı (364 374 Avro)
- Mardin Ticaret ve Sanayi Odası-Gıda Sektörünün Geliştirilmesi (374 103 Avro)
- Siirt Ticaret ve Sanayi Odası-Fıstık Sektörü ve Tarım Sanayinin Geliştirilmesi (339 769 Avro)

Ekim 2007 içinde, hibe programları tamamlanmış olup sonuç raporlarının yazılması ve son ödemelerin yapılmasının ardından Kasım ayı itibariyle programlar tamamen kapatılmıştır.

Adıyaman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerinde faaliyette bulunan Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GİDEM) ile işletmelere danışmanlık, eğitim ve bilgilendirme hizmetleri sunulmuş, sektör geliştirme projeleri yürütülmüştür. GİDEM'ler tarafından gerçekleştirilen önemli toplantılar şunlardır:

- 13 Mart 2007 tarihinde aylık "GAP-GİDEM Koordinasyon" toplantısı, 7 Nisan 2007 tarihinde "Adıyaman GAP-GİDEM Yerel Kümelenme" toplantısı, 16-20 Nisan 2007 tarihlerinde Ankara'da Kümeleme Eğitim Programı gerçekleştirilmiştir.
- 24 Eylül 2007 tarihinde GAP-GİDEM tarafından Adıyaman'da düzenlenen 13. Tekstil ve Hazır Giyim Kümelenme toplantısına katılım sağlamıştır.
- GAP-GİDEM tarafından 25-26 Ekim 2007 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen II. Uluslararası Kümelenme Konferansı'na katılım sağlanmıştır.

- 12 Kasım 2007 tarihinde Ankara'da "Güneydoğu Anadolu Rekabet Gündemi" konulu bir çalıştay yapılmıştır. GAP-GİDEM tarafından organize edilen, Ekonomik Rekabet Edebilirlik Grubu (Economic Competitiveness Group) üyeleri tarafından yönetilen sözkonusu çalışmaya Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Nazım EKREN ve UNDP Başkanı Sayın Kemal DERVİŞ katılmıştır.
- GAP-GİDEM kapanış toplantısı 29 Kasım 2007 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. GİDEM hizmetlerinin bölgede sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, UNDP ve GİDEM illeri TSO temsilcileri arasında işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır.

GİDEM'lerin Bölge ekonomisine etkisi aşağıda özetlenmiştir:

- Proje vasıtasıyla harcanan 1 Avro karşılığında 10 Avro'luk bir ekonomik etki yaratılmıştır.
- Proje 2000 kişiye iş imkanı yaratmıştır.
- Ekonomik etki analizi sonucunda dolaylı ve dolaysız yatırımlar 27.6 milyon Avroya ulaşmıştır.
- Projenin ihracat üzerine etkisi yıllık % 5-10 düzeyinde olmuştur.
- Proje hizmetlerinden yararlanan firmaların rekabet edebilme imkanlarına katkısı % 80 dolaylarında olmuştur.
- 10 adet fizibilite raporu, 62 adet iş planı hazırlanmıştır.
- Proje hizmetlerinden yararlanan firmalara her yıl ortalama 100 000 Avro'luk kredi bulunmasına yardımcı olunmuştur.
- Eğitim hizmetlerinden 4443 girişimci yararlanmış, 3612 adet danışmanlık hizmeti verilmiş ve 3808 adet bilgilendirme yapılmıştır.
- 20 adet pazar odaklı sektör analiz raporu hazırlanmış ve yaklaşık 5000 KOBİ bundan yararlanmıştıdır.
- KOBİ işletmeleri için her yıl 500 adet konularıyla ilgili bülten hazırlanmıştır. 1500 adet yatırım rehberi basılmıştır. 1200 firmaya 100 günlük eğitim programı uygulanmıştır. Her yıl 40 firma danışmanlık hizmeti almıştır.
- Sektörel fırsat pencereleri kapsamında Adıyaman tekstil eğitim merkezi kurulmuş, sarımsak sektörü çalışması yapılmış, Dicle Üniversitesi Girişimcilik Merkezi kurulmuş, kadın girişimciliği üzerine çalışma yapılmış, Diyarbakır mermer sektörü incelenmiş, Mardin ev şarapçılığının geliştirilmesi üzerine çalışma yapılmış, Mardin gümüş işletmeciliği çalışması yapılmış, organik tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi üzerine çalışma yapılmış, Aromatik bitkiler üzerine çalışma yapılmış, güneş enerjisi ile kurutulmuş gıda üretimi projesi devreye sokulmuştur.
- Kümelene programı kapsamında Adıyaman'da tekstil/konfeksiyon, Şanlıurfa'da organik gıda, Mardin'de Gıda ve Diyarbakır'da mermer sektörü üzerinde çalışmalar yapılmıştır.
- GAP için Bölgesel Rekabet Gündemi, KOBİ toolkit, KOBİ Gelişme Strateji Belgesi, Ceylanpınar Tarım Parkı Fizibilite raporları hazırlanmıştır.
- Projenin sürdürülebilirliği konusunda Adıyaman ve Şanlıurfa GAP-GİDEM'ler sivil toplum örgütlerine, Diyarbakır ve Mardin GAP-GİDEM'ler Ticaret ve Sanayi Odalarına devredilmiştir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde uygulanan ve bir KOBİ geliştirme projesi olan GAP-GİDEM Projesi 30 Kasım 2007 tarihinden Ankara'da yapılan bir kapanış toplantısı ile tamamlanmıştır. GİDEM'lerin faaliyet alanına giren konular GAP İdaresi tarafından devam ettirilmektedir.

1.2. İNSANİ VE SOSYAL GELİŞME GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1.2.1. Sosyal Projeler Koordinatörlüğü'nün Proje ve Faaliyetleri

1.2.1.1. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM)

Projenin amacı; kadınların sorunlarının farkına varmalarına, tanımlamalarına ve çözümü için inisiyatif kullanabilmelerine fırsat yaratmak; kadınların kamusal alana daha fazla katılımlarını ve kamusal hizmetlerden daha fazla yararlanmalarını sağlamak; kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmak; kadını güçlendirerek fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak/cinsiyet dengeli kalkınma sürecini başlatmak ve bu yolla yerel koşullara uygun, katılımcı toplum kalkınması temelli tekrarlanabilir model/modeller geliştirmektir.

ÇATOM'larda; i) okuma-yazma, okul öncesi eğitim, anne eğitimi, bilgisayar, beslenme, ev ekonomisi alanlarında eğitim programları, ii) sağlık eğitimi, kısmi ve gezici poliklinik hizmetleri gibi sağlık programları, iii) el sanatları, trikotaj, tekstil, kuaför, keçe işlemeciliği, yöresel bebek, gümüş işlemeciliği gibi konularda beceri geliştirici programlar, gelir getirici atölyeler ve kadın girişimciliğini destekleyici programlar, iv) sosyal yaşama katılımı destekleyen ve kadın bilincini oluşturmayı hedefleyen sosyal ve kültürel programlar v) hedef grupların sosyal destek hizmetlerine (burs, yeşil kart, aynı yardım, resmi nikah vb.) ulaşmasını kolaylaştırıcı sosyal destek programları düzenlenmektedir.

Kasım 1995 yılından itibaren oluşturulan ÇATOM'lar aracılığı ile 2007 yılı sonuna kadar yaklaşık 130 bin kişiye ulaşılmıştır.

Tablo 25: 2007 Yılı Sonu İtibariyle Bölge'deki ÇATOM'lar

İller	Kuruluş Yeri	Adet
Adıyaman	Eski Saray Mahallesi	1
Batman	Yavuz Selim Mahallesi ve Petrolkent Mahallesi	2
Diyarbakır	TBMM ve Silvan	2
Gaziantep	Yeşildere Beldesi	1
Kilis	İslambey Mahallesi ve Ekrem Çetin Mahallesi	2
Mardin	Merkez, Evren, Latifiye, Ömerli, Dargeçit, Dargeçit-Kılavuz, Midyat, Nusaybin, Kızıltepe	9
Siirt	Merkez, Kurtalan, Şirvan İlçeleri, Kayabağlar Beldesi (Kurtalan)	4
Şanlıurfa	Yakubiye Mahallesi, Bozova ve Siverek İlçeleri	3
Şırnak	Merkez, Cizre, Beytüşşebap, İdil ve Uludere İlçeleri	5
Toplam		29

Bölge'de 9 ildeki ÇATOM'larda 2007 yılı içinde;

- Düzenli programlara yıl içinde 7551 kadın, 275 erkek, 1816 çocuk olmak üzere toplam 9642 kişi katılmış;
- Diğer etkinlik ve hizmetlerden ise 38248 kadın, 5504 erkek, 35855 çocuk olmak üzere toplam 79567 kişi yararlanmıştır.
- Okul öncesi eğitim programlarından 892 çocuk, çocuk okuma odalarından 534 çocuk yararlanmış; çoğunluğu genç kız ve kadın olmak üzere okuma-yazma programlarına 1032 katılımcı, bilgisayar eğitimine 1171 katılımcı, yasal haklar eğitimi programlarına 123 genç

kız ve kadın sağlık programlarına 909 genç kız ve kadın, sosyal programlara 398 genç kız ve kadın katılmıştır.

- Yukarda belirtilen programlarla birlikte düzenlenen açık öğretime destek, rehberlik, İngilizce, çocuk bakıcılığı, üniversiteye hazırlık vb. eğitim programlarını 2007 yılı içinde 3514 katılımcı tamamlamış olup 1970 katılımcı devam etmektedir.
- Gelir getirici programları 2028 katılımcı tamamlamış olup, 1848 katılımcı devam etmektedir.
- Adıyaman, Batman, Yeşildere, Kilis, Kızıltepe, Nusaybin, Ömerli, Kurtalan, Bozova ve Uludere'de 33 kadın katılımcı tarafından dikimevi, tuhafıye, giyim satış mağazası, kuaför dükkanı olmak üzere 17 işyeri ve Siverek'te Bilgisayar programına katılan 1 erkek katılımcı tarafından internet kafe olmak üzere toplam 18 işyeri açılmıştır.
- ÇATOM'larda düzenlenen gelir getirici/meslek kazandırıcı programlara her yıl ortalama 3000'in üzerinde genç kız/kadın katılmakta; ÇATOM'larda üretilen ürünler sipariş üzerine, sergi, kermes, fuar vb. yollarla satışa sunulmaktadır. Bu şekilde yapılan satışlarla 2007 yılında 22 ÇATOM'da 1530 katılımcı tarafından 211 380 YTL gelir elde edilmiştir.
- 2007 yılında 21 ÇATOM'da 224 katılımcı dikiş atölyesi, tezgahtarlık, tekstil atölyesi, kuaförlük, hastahane, vodafone bayii, rehabilitasyon merkezleri, usta öğretici, çocuk bakıcılığı vb. alanlarda iş bularak çalışmaya başlamıştır.
- Batman ÇATOM tarafından ihale sonucu alınan Batman Havaalanı kafeterya işletmesi katılımcılar tarafından yürütülmektedir.
- ÇATOM derneklerinin (5 dernek) kuruluş işlemleri tamamlanmıştır. Mardin ÇATOM bünyesinde, Mardin ÇATOM Kooperatifi kurulmuştur. Batman ÇATOM'da Kooperatif kurmak için çalışmalar sürmektedir.
- Adıyaman ÇATOM Derneği, Dünya Bankası Küçük Hibeler Programı dahilinde yürütülen "Adıyaman'daki Kadınların Güçlendirilmesi" projesi tamamlanmıştır. Bu proje ile toplamda 500 kadına ulaşılmıştır. Japon Hükümetine yeni bir proje ile başvurulmuştur.
- Batman ÇATOM Derneği, Genç Kadınların Güçlendirilmesi Projesi, Dünya Bankası Küçük Hibeler Programı için başvuruda bulunmuş; 101 proje içinde kazanan 7 proje içine dahil olmuştur. Proje ile genç kadınların yerel düzeyde güçlendirilmesiyle ilgili olarak diyalogların artırılması ve bilgilerin yaygınlaştırılması, genç kız ve kadınlara yönelik şiddetin azaltılması ve intihar eğiliminin azaltılmasına yönelik davranışları etkileyecek, toplumsal konularda daha duyarlı ve bilinçli olmalarını sağlayacak kampanyalar yürütülmesi, valilik ve yerel düzeyde işbirlikleri yaparak diyaloglar yürütülmesi amaçlanmaktadır.

1.2.1.2. GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-ekonomik Farklılığın Giderilmesi Proje Paketi (UNDP) – Aşama II

GAP Bölge Kalkınma İdaresi ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliğiyle bugüne kadar yürütülen programlar, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve yoksulluğun azaltılmasını amaçlayan programlardır. GAP İdaresi ve UNDP işbirliği ile 1996 yılında "GAP

Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Farklılıkların Azaltılması", diğer bir adıyla "GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma Şemsiye Programı" altında 29 projelik bir program geliştirilmiş ve 1997 yılından itibaren uygulamaya geçirilmiştir. Bu programın temel bileşenlerini sosyal ve insani gelişme, yoksulluğun azaltılması, çevrenin ve kültürel mirasın korunması ve özel sektör yatırımlarının bölgeye çekilmesi konuları oluşturmuştur.

Bu programın birinci aşaması 2004 yılında tamamlanmış ve bu yıldan itibaren İsviçre Hükümeti'nden sağlanan kaynakla ikinci aşama başlatılmıştır. Kasım 2007'de sona eren programın ikinci aşaması, GAP Bölgesi'nde dezavantajlı grupların (kadın, gençler ve sokakta çalışan çocuklar) sosyal gelişimlerinin sağlanması ve/veya istihdama katılımlarının artırılmasına yönelik üç proje bileşeninden oluşmuştur. Bu bileşenler kapsamındaki uygulamalar sonucunda, hedef kitlenin ekonomik ve sosyal gereksinimlerini karşılayacak, katılımcı ve tekrar edilebilir nitelikte kalkınma modellerinin oluşturulmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir. Projenin coğrafi kapsamı ise GAP Bölgesi'ndeki dokuz il olarak belirlenmiştir.

Bu program kapsamında uygulamaya konulan üç alt projeden ikisi - **Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu ve Gençlerin Sosyo-Ekonomik Gelişimi**- 2006 yılı sonu itibariyle, üçüncü bileşeni olan "**Kadınların Sosyo-Ekonomik Durumunun Güçlendirilmesi**" ise 2007 yılı sonu itibariyle tamamlanmıştır.

a) Kadınların Sosyo-Ekonomik Durumunun Güçlendirilmesi

Bu proje ile, GAP Bölgesi'nde kadının sosyo-ekonomik yönden güçlendirilmesi amacı doğrultusunda, bölge kadınlarının üretebilecekleri pazarlama potansiyeli olan ürünlerin pazar bağlantılarının kurulması, kadınların ürettikleri ürünlerin satılabilmesi için altyapı oluşturulması ve kadınlara yönelik mesleki beceri kazandırıcı pazarlama, tasarım ve satış teknikleri vb. alanlarda eğitimlerin verilmesi hedeflenmiştir.

ÇATOM'lar, Diyarbakır Kibele Kadın Kooperatifi, Diyarbakır ve Mardin Kadın Merkezleri, Mardin Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı, Diyarbakır Yeni Yaşam Atölyesi, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği-Gaziantep Şubesi, Şırnak Şirgev, Siirt Halk Eğitim Merkezi vb. diğer kadın STK'larıyla birlikte çalışılmıştır.

2007 yılı içinde proje kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler aşağıda yer almaktadır;

- Mardin Ömerli ÇATOM'da 10 katılımcıya yönelik keçe sanatı atölye çalışmasında öncelikle yünden keçe yapımı ve üretmiş oldukları keçeden değişik objelerin yapılması gösterilmiştir. Küçük aksesuarlar, yastık kılıfı, çanta, atkı gibi objelerin yapımının gösterildiği atölye çalışması sonucu üretilen ürünler pazarlanmaya başlanmıştır.
- Mardin Dargeçit ÇATOM'da trikotaj atölyesinde yapılan çalışmalarda ise elbise ve şal gibi bazı ürünlerin yapımına başlanmıştır.
- İstanbul'da Mozaik adlı bir gümüş mağazasında Evren ÇATOM gümüş atölyesinde üretilen gümüşlerin satışı yapılmıştır. Temmuz 2006- Kasım 2007 tarihleri arasında İstanbul Mozaik'e toplam 6 000 YTL'lik satış yapılmıştır.
- Mardin Merkez ÇATOM içinde kurulan Kişniş Ev Mutfağı, bulunduğu mahalledeki esnafın dışında özellikle Mardin'e il dışından gelen heyetlerin öğle yemeği için uğrak yerlerinden

biri olmaya başlamıştır. Ağustos 2006-Kasım 2007 tarihleri arasında mutfakta çalışan kadınlar yaklaşık 29 300 YTL elde etmişlerdir. Mardin Kişniş Ev Mutfağı, Mardin Sınırlı Sorumlu Çok Amaçlı Kadın Kooperatifi altında faaliyetini sürdürmektedir.

- Adıyaman'ın Besni ilçesinde 2006 yılı içinde kurulan, Besni Yufka ve Unlu Mamuller Üretim Kooperatifi kapsamındaki "Gözde Yufka Atölyesi" 2007 yılında üretimlerine pasta, içli köfte, mantı ve poğaça gibi ürünler ekleyerek çeşitlendirmiştir. Kadınların kurduğu bu yufka atölyesi başka kadınlarında girişimci olmasına ön ayak olmuş ve üç yufka atölyesi daha açılmıştır.
- Siirt Catering Şirketi'nin kurulumu 2007 yılının Mart ayında tamamlanmış olup, aynı ay içerisinde küçük çapta üretim ve satış yapılmaya başlanmıştır Hazır yemek satışları; Küçük Sanayi Sitesi, Endüstri Meslek Lisesi ve küçük esnaf gruplarına yapılmıştır.
- Batman havaalanının içinde Batman Valiliği'nin desteği ile üç genç kızın çalıştığı "Cafe Airport" isimli bir kafeterya açılmıştır. Batman "Airport Cafe'de her türlü sıcak ve soğuk içeceğin yanında, Batman pasta üretim imalathanesinde üretilen sandviç ve birçok pasta çeşitleri bulunmaktadır. Bunun yanında yine Batman ÇATOM ve diğer ÇATOM'larda üretilen çok çeşitli hediyelik eşyalar da bu kafede satılmaktadır.
- Adıyaman ÇATOM'da ilk ürün olarak ev tekstili tasarımı yapılmış ve 2007 Kasım ayı sonuna kadar toplam 1 532 YTL'lik ev tekstili satışı yapılmıştır. Ayrıca bu ürünlerin pazarlaması için Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü'yle (DÖSİM) anlaşma yapılmış ve Kasım ayı itibariyle bu ürünler İstanbul'daki DÖSİM mağazasında satışa sunulmuştur.

Evlilik Fuarı

İstanbul Lütfi Kırdar Kongre Salonunda yapılan evlilik fuarı için ücretsiz 12 m2'lik yer verilmesi konusunda anlaşma yapılmıştır. Fuar 2-6 Şubat 2007 tarihlerinde Lütfi Kırdar Kongre salonunda gerçekleşmiş olup, fuara Gaziantep Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği katılmıştır. Fuar nevresim, Antep Kutnu kumaşı, Antep işi gibi ürünlerin tanıtılması ve çeşitli bağlantılar kurulması açısından çok yararlı geçmiştir.

İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağında GAP Bölgesi'nde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin, kooperatiflerin ve üreticilerin tanıtılması, dış dünya ile bağlantı kurulması amacıyla bir web sayfası hazırlanmıştır. İlk aşamada web sayfası olarak planlanan elektronik platformun, bundan sonraki aşaması ise elektronik ticaret imkanı verecek bir elektronik portal olabilir. Web sayfasının resmi olarak internette yayınlanması Nisan 2007 tarihi başında gerçekleştirilmiştir.

Site, www.gapkadinurunu.org ismi altında, sadece GAP Bölgesi'nde üretim yapan kadın gruplarının ve ürettikleri ürünlerin tanıtımına yönelik olup, kadınların yurtiçi ve yurtdışı ile bağlantılarını güçlendirmede kolaylaştırıcı bir rol oynayacaktır.

Pazar olanakları hazır olan Siirt'li 5 kadından gelen talep üzerine Siirt'te moda atölyesi açılmıştır. Bu atölye Kasım 2006 tarihiyle üretime başlamıştır. Siirt merkezde bulunan moda atölyesinin yan tarafında bulunan mağazada üretilen bluz, etek, elbise gibi ürünlerin satışı yapılmaktadır. Siirt Moda Atölyesi, bu mağazada yapılan satış yanında sipariş usulü üretim de gerçekleştirmektedir. Bu atölyede 5 kadın çalışmaktadır.

Mardin Ka-Mer'de kurulmuş olan sabun atölyesi için hammadde desteği verilmiştir. Bu atölyede 4 kadın çalışmaktadır.

Katma değeri yüksek, yöresel figürlerin kullanıldığı marka ürünler yaratmak amacıyla bölgede ÇATOM'lara yönelik marka yaratılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla 2007 yılının Mart ayında ilk olarak Adıyaman ÇATOM'da marka atölyesinin altyapısı kurulmuştur. Nisan ayında ise bu atölyede ilk marka ürünlerin üretilmesine yönelik tasarım eğitimleri yapılmıştır. Markalı ilk ürün olarak büyük ve küçük yastık üretimleri gerçekleştirilmiştir. Bu atölyede 5 kadın çalışmaktadır.

2007 yılında "9 İl'e 9 Modacı" projesi kapsamında Moda Tasarımcıları Derneğinin kurucusu ve üyesi olan 9 moda tasarımcısı (Arzu Kaprol, Hatice Gökçe, Alex Akınoğlu, Özlem Süer, Ceren Erten, İdil Tarzi, Hakan Yıldırım, Ümit Ünal ve Bahar Korçan) Ağustos ayında bölgede bulunan 9 ile saha ziyaretlerini gerçekleştirmişlerdir. Projedeki öncelikli hedef, kadınlara yeni gelir kaynakları yaratılması ve Güneydoğu'daki kültürel mirasın korunmasıdır. Bu projeye Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak'a özgü motif ve dokularla özgün ve pazarlanabilir ürünlerin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Her ilin sorumluluğunu farklı bir moda tasarımcısı üstlenmiştir.

Kültürel mirasımıza sahip çıkarak ve devamlılığını sağlayarak Türkiye'ye ait yerel değerlerin yurtdışında tanıtımını yapmak, yurtdışı satış ağını oluşturmak, dolayısıyla Türkiye'nin dış tanıtımına katkıda bulunmak, yurtiçi ve yurtdışı önemli pazarlara girmenin yolunu yaratmak hedeflenmiştir. Ağustos ayında yapılan saha ziyaretlerinden sonra tasarımcılar ilk numuneleri Kasım ayında çıkarmıştır.

Proje kapsamında oluşturulan dikiş-nakış ve trikotaj atölyelerinde üretimler devam etmiş, ürünler genellikle yerel pazarda satışa sunulmuştur.

1.2.1.3. Gençlik İçin Sosyal Gelişim Projesi

Projenin amacı; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sürdürülebilir sosyo-ekonomik gelişmenin sağlanabilmesine yönelik gençlik platformlarının kurulması için destek sağlanması; sosyal ve kültürel mekanların yaratılması; sosyal, kültürel, sportif ve gelir getirici eğitim programlarının

düzenlenmesi ve gençliğin kapasitesinin güçlendirilmesidir. Proje temelde gençlerin yerel yönetim ve karar alma süreçlerine katılımını sağlamayı hedeflemektedir.

Ağustos 2006 sonuna kadar Habitat İçin Gençlik Derneği tarafından uygulanan proje, 1 Eylül 2006 tarihinden itibaren Pepsi Co'nun sponsorluğunda Türkiye Kalkınma Vakfı'nın teknik desteği ile GAP İdaresi tarafından yürütülmektedir. Proje kapsamında valilikler, yerel yönetimler, ulusal ve yerel sivil toplum kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapılmaktadır.

Bölge'deki 9 il merkezinde oluşturulan Gençlik ve Kültür Evlerinde toplumsal duyarlılık, kapasite geliştirme, sosyal-kültürel ve istihdam programları yürütülmektedir.

Ocak-Aralık 2007 tarihleri arasında proje kapsamında;

- Kapasite artırıcı etkinlikler ile 5046,
- İstihdama yönelik etkinlikler ile 824,
- Sosyal-kültürel etkinlikler ile 5314,
- Toplumsal kalkınma etkinlikleri ile 10 400,
- Değişim programları ile 43 olmak üzere toplam 21 627 kişiye ulaşılmıştır.

Lisede, üniversitede okuyan, mezun olmuş, çalışmakta olan veya çalışmayan gençlere yönelik olarak eğitim süreci, meslekler, kariyer planlaması gibi konularda bilgi verebilmek, yol göstermek, deneyim paylaşmak üzere www.ekocluk.org sitesi açılmıştır. Bölgeden toplam 198 genç e-koçluk hizmetinden yararlanmıştır. Gençler bu dönemde iktisat, işletme, kamu yönetimi, tıp, uluslararası ilişkiler, hukuk, bilgisayar, makine, çevre ve inşaat mühendisliği alanında kariyer yapmış olan kaymakam, yönetici, akademisyen, müfettiş ve mühendisler ile görüşme fırsatı bulmuşlardır.

Adıyaman'dan 5, Batman'dan 1, Şanlıurfa'dan 6 ve Şırnak'tan 5 olmak üzere toplam 17 üniversite ve lise öğrencisi genç kız, Kadın Girişimcileri Derneği (KAGİDER) aracılığı ile İstanbul'da çeşitli şirketlerde 1'er aylık stajlar yapmışlardır. 2 genç staj yaptıkları şirketlerde istihdam edilmiştir. Yine gençlerin Bölge'de ve Türkiye'nin farklı kentlerindeki Pepsi ya da Fritolay şirketlerine ait fabrika ve bayilerde staj yapabilmeleri için fırsat yaratılmıştır

Bölgedeki Ticaret ve Sanayi Odaları işbirliğinde gerçekleştirilen "Ulusal Staj Programı" kapsamında Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Batman, Siirt ve Mardin illerinde şirketlere yönelik bilgilendirme toplantılar yapılmış ve bu program çerçevesinde Mardin'de 8, Gaziantep'te 6, Siirt'te 5, Batman'da 3, Adıyaman'da 3 genç olmak üzere toplam 25 genç staj yapmıştır.

Gençlik ve Kültür Evleri, AB Gençlik ve Eğitim programlarına farklı projeler hazırlayıp yeni fon yaratmışlardır. Bu projelerden örnekler aşağıda yer almaktadır.

- Adıyaman Gençlik ve Kültür Evi, "Modern Pazarlamada Genç Yetenekler" adlı projesine 15.10.2007 tarihinde başlamıştır. Adıyaman Üniversitesi ve İŞ-KUR işbirliği yürütülen proje ile gençlerin pazarlama konusunda mesleki ve kişisel becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- Diyarbakır Gençlik ve Kültür Evi, "Çevrenin Değişmeyen Rengi Yeşil" adlı projesini 10.01.2007-10.10.2007 tarihleri arasında Diyarbakırlı 10 gencin katılımı ile gerçekleştirmiştir.

- Gaziantep Gençlik ve Kültür Evi, “Binyıl Kalkınma Hedefleri Hayal Değil” adlı değişim projesini 21-28.03.2007 tarihleri arasında gerçekleştirmiştir. Estonya, Macaristan, Gürcistan, Azerbaycan, Moldova ve Türkiye’den toplam 32 genç katılmıştır.
- Gaziantep Gençlik ve Kültür Evi, “Yaşamın Derinliklerini NLP İle Keşfetmek” adlı projesini 01.03.2007 -01.07.2007 tarihleri arasında gerçekleştirmiştir.
- Kilis Gençlik ve Kültür Evi, “Köyden Kente El Ele” adlı projesini 15.01.2007 -15.07.2007 tarihleri arasında Kilis’te 12 köy ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Toplam 240 öğrenci faaliyetlerden faydalanmıştır.
- Kilis Gençlik ve Kültür Evi, “Gençlerin Objektifinden Kilis Kareleri” adlı gençlik değişim projesi 24.05.2007-01.07.2007 tarihleri arasında Macaristan, Azerbaycan, Moldova ve Estonya’dan 30 gencin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kilis’in tarihi, kültürel ve sosyal yönlerini gençlerin objektifinden görülmesi amacıyla yapılan projede ayrıca birçok atölye çalışması da yapılmıştır.
- Batman Gençlik ve Kültür Evi, 29.04.2007- 02.05.2007 tarihleri arasında 13 ülkeden (Avusturya, Rusya, Estonya, Litvanya, Letonya, Ermenistan, Azerbaycan, Romanya, İtalya, Polonya, Ukrayna, Gürcistan) toplam 30 gencin katılımıyla Eylem 5 irtibat kurma semineri gerçekleştirmiştir.
- Batman Gençlik ve Kültür Evi’nden 7 genç 25.05.2007-01.06.2007 tarihleri arasında Estonya’da gerçekleştirilen “Toplumun Gelişiminde Gençlik” konulu değişim projesine katılmışlardır.
- Batman Gençlik ve Kültür Evi tarafından “ Görünmeyen Üniversite” adlı proje ile Batman’daki liselerde adolesan ve aile içi iletişim konularında eğitimler verilmektedir. Proje 15.10.2007 tarihinde başlamış 01.04.2008 tarihinde bitecektir.

1.2.1.4. Çocuk Okuma Odaları Projesi

Çocuk Okuma Odaları ile okul öncesi ve okul çağındaki çocukların ders çalışıp kitap okuyabilecekleri, araştırma yapabilecekleri ve sportif, kültürel, sanatsal faaliyetlerden yararlanabilecekleri mekanlar oluşturulmakta ve bu yolla çocukların zihinsel, duygusal, kişisel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Çocuk Okuma Odaları’nda hedef grup 5-6 ve 7-14 yaş grubu çocuklardır.

Çocuk Okuma Odaları’nda;

- i) Erken çocukluk programları (5-6 yaş grubu çocuklara yönelik oyun, resim, müzik vb.),
- ii) Eğitim programları (bilgisayar, etüt, derslere destek çalışmaları, kitap okuma ve anlatma seansları vb),
- iii) Sanatsal ve kültürel programlar (tiyatro/ drama, resim, müzik, halk oyunları vb),
- iv) Spor faaliyetleri (basketbol, masa tenisi vb),
- v) Çocuklara ve ailelere yönelik rehberlik faaliyetleri, aile görüşmeleri, annelere yönelik sağlık, anne-çocuk eğitimi,
- vi) İşlevsel okur-yazarlık eğitimi gibi faaliyetler yürütülmektedir.

Çocuk Okuma Odaları'nın kurulmasında ve işletilmesinde Valilik ve Kaymakamlıklarla işbirliği yapılmakta, ulusal ve uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve özel sektörden finansal destek sağlanmaktadır.

GAP Bölgesi'nde 2007 yılında 11 çocuk okuma odası mevcut olup Haziran 2002 - Aralık 2007 tarihleri arasında 7 771 çocuğa ulaşılmıştır. 2007 yılında çocuk okuma odalarının çocuklar ve aileleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla "Sosyal Etki Değerlendirme" araştırması yapılmıştır.

Tablo 26: 2006 Yılında Bölge'deki Çocuk Okuma Odaları

İller	Kuruluş Yeri	Adet
Adıyaman	Bahçelievler Mahallesi, Gölbaşı	2
Batman	İMKB İlköğretim Yanı	1
Diyarbakır	Silvan	1
Mardin	Nusaybin, Saraçoğlu, Ömerli, Evren	4
Şanlıurfa	Yakubiye Mah, Siverek	2
Şırnak	Eski Halk Eğitim Binası	1
Toplam		11

1.2.1.5. Topluma Dayalı Ana Çocuk Sağlığı Projesi

Halk Sağlığı Projesi çerçevesinde yürütülen Topluma Dayalı Ana Çocuk Sağlığı Projesi'nin amacı kısa ve orta vadede, katılımcı ve topluma dayalı bir koruyucu sağlık hizmeti sunma modeli geliştirip uygulayarak, pilot uygulama yapılan alanlarda ana-çocuk sağlığı göstergelerinin sürdürülebilir bir biçimde iyileştirilmesi ve pilot uygulama sonuçlarına dayalı olarak tekrarlanabilir model veya modeller geliştirilmesidir.

Proje kapsamında gerçekleştirilen saha çalışmalarıyla kadınlara ateş, ilkyardım, gebelikte beslenme, bebek beslenmesi, AP yöntemleri vb. konularda bilgi verilmiş; Siirt-Merkez'de 3 075, Şırnak-Cizre'de 4 924, Şırnak-İdil'de 4 490, Adıyaman-Kahta'da 1 199, Batman-Merkez'de 5 211 olmak üzere toplam 18 899 kadına ulaşılmış ve proje faaliyetleri tamamlanmıştır. Proje halen Mardin Merkez, Batman Kozluk ve Gercüş olmak üzere üç merkezde sürdürülmektedir.

1.2.1.6. Etiyopya'nın Başkenti Addis Ababa'da Toplum Kalkınmasına Yönelik Alan Çalışması

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi (TİKA) ve GAP İdaresi arasındaki deneyim paylaşımı ve yeni işbirliklerin yapılması amacıyla 2004 yılında protokol imzalamıştır. TİKA, GAP BKİ tarafından 1995 yılından beri GAP Bölgesi'nde uygulanan Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) Projesi'nin Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da uygulamak istediğini belirtmiş ve bu konuda GAP İdaresi'nden alan çalışması yapmak üzere uzman desteği istemiştir. Bu kapsamda GAP İdaresi'nden 2 kişi (Sosyal Hizmet Uzmanı ve Sosyolog) ve TİKA'dan bir kişinin (Uluslar arası İlişkiler Uzmanı) katılımıyla halkın potansiyel, sorun, öncelik, taleplerini tespit ederek sosyal ve ekonomik gelişmesine destek olacak bir ÇATOM modelinin oluşturulması amacıyla 24-31 Mart 2007 tarihleri arasında alan çalışması yapılmıştır. Ekip, Türk Büyükelçiliği başta olmak üzere ilgili kamu, sivil toplum kuruluşları, uluslar arası kuruluşlar ve kişilerle görüşmüş, yerinde incelemeler ve gözlemlerde bulunulmuştur. Görüşmelerde uygulanacak ÇATOM modeline ilişkin öneriler alınmıştır.

Alan çalışması sonucunda Addis Ababa'nın sorun ve önceliklerine uygun bir ÇATOM modeli uygulanması için çerçeve planı oluşturulmuştur.

1.2.2. Eğitim Koordinatörlüğü'nün Çalışmaları

Eğitim Koordinatörlüğü tarafından 2007 yılı sonu itibariyle GAP Bölgesi'nde düzenlenen 37 bölgesel, 10 ulusal, 31 uluslararası olmak üzere toplam 78 eğitim programları sonucunda 4 985 kişiye ulaşılmıştır.

2007 yılı içerisinde gerçekleştirilen 3 bölgesel, 1 ulusal, 9 uluslararası olmak üzere toplam 13 eğitim programı ile de 472 kişiye eğitim hizmeti sunulmuştur. Söz konusu eğitim çalışmalarını aşağıda yer almaktadır.

1.2.2.1. Etkili İletişim (5 Şubat 2007, Suriye-Şam)

Suriye'de 2003 yılında kadınların ekonomik kalkınmadaki rollerinin artırılması amacıyla kurulan MAWRED (Modernising and Activating Women's Role in Economic Development) adlı sivil toplum kuruluşu üyelerine, Dışişleri Bakanlığı ve Şam Türkiye Büyükelçiliği aracılığı ile "Etkili İletişim" konulu eğitim gerçekleştirilmiştir. Söz konusu eğitime 20 kişi katılmıştır.

1.2.2.2. Liderlik ve Etkili Sunuş Teknikleri (6 Şubat 2007, Suriye- Şam)

MAWRED üyelerine, Dışişleri Bakanlığı ve Şam Türkiye Büyükelçiliği aracılığıyla "Liderlik ve Etkili Sunuş Teknikleri" eğitimi verilmiştir. Söz konusu eğitime 20 kişi katılmıştır.

1.2.2.3. Girişimcilik (7-8 Şubat 2007, Suriye- Şam)

MAWRED üyelerine, Dışişleri Bakanlığı ve Şam Türkiye Büyükelçiliği aracılığı ile "Girişimcilik" eğitimi verilmiştir. Söz konusu eğitime 20 kişi katılmıştır.

1.2.2.4. Proje Geliştirme Eğitimi (9-13 Nisan 2007, Kilis)

GAP Bölgesi'ndeki kadınların proje geliştirme konusundaki teknik kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla Kilis'te "Proje Geliştirme Eğitimi" gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen eğitime 15 kişi katılmıştır.

1.2.2.5. Afganistan Heyeti Çalışma Seyahati (20-23 Eylül 2007, GAP Bölgesi)

Dışişleri Bakanlığı, SHÇEK, TİKA ve GAP İdaresi işbirliği ile 20-23 Eylül 2007 tarihleri arasında Afgan Heyetine yönelik bir çalışma seyahati gerçekleştirilmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kadınlara yönelik yapılan çalışmalar hakkında bilgilendirme ve ÇATOM ziyaretlerini kapsayan çalışma seyahatinde Batman, Mardin ve Şanlıurfa ziyaret edilmiştir. Söz konusu çalışma seyahatine 5 kişi katılmıştır.

1.2.2.6. Kadın Girişimci Çalışma Seyahati (22-25 Ekim 2007, GAP Bölgesi)

GAP İdaresi, Dışişleri Bakanlığı işbirliği ve TİKA Başkanlığı'nın finansal desteği ile MAWRED üyelerinden oluşan 10 girişimci kadın ve UNDP Şam Temsilciliğinin kadın ile ilgili yaptığı çalışmalarda işbirliği yaptığı Suriye'deki kamu kuruluşları çalışanlarından 4 kişi olmak üzere toplam 14 kişiye yönelik bir çalışma seyahati, 22-25 Ekim 2007 tarihleri arasında

düzenlenmiştir. Söz konusu çalışma seyahati İstanbul, Ankara ve GAP Bölgesi illerinden Gaziantep ve Kilis'i kapsamıştır.

Çalışma seyahatinde; MAWRED'in teknik kapasitesinin güçlendirilmesi çerçevesinde kendi işini kurmak ya da geliştirmek isteyen kadın girişimcilerin yanı sıra Suriye'de farklı bakanlıklarda çalışan kadın görevlilerin farklı ülke deneyimlerini paylaşması, yeni işbirliği alanlarının ve ortaklıklarının yaratılması ve özellikle GAP İdaresi'nin yürüttüğü ÇATOM modelinde başarılı kadın girişimci öykülerinin ve kadın girişimciliği alanında çalışan ilgili kurum ve STK'ların bilgi birikimlerinin paylaşılması amaçlanmıştır. Çalışma seyahati süresince katılımcılar, Türkiye, Güneydoğu Anadolu Projesi, kadın girişimciliği, dezavantajlı gruplara yönelik sosyo-ekonomik çalışmalar hakkında bilgilendirilmiş ve deneyim paylaşımında bulunma fırsatını yakalamışlardır.

1.2.2.7. Girişimcilik Atölye Çalışması (30 Ekim- 03 Kasım 2007, Mardin)

Mardin'deki kadın girişimcilere yönelik olarak Hasna ve Anart işbirliği ile Mardin'de 30 Ekim-03 Kasım 2007 tarihleri arasında "Girişimcilik Atölye Çalışması" düzenlenmiştir. Atölye çalışmasına girişimci veya girişimci olmak isteyen 13 kadın katılmıştır.

1.2.2.8. GAP ve Yerel Medya Eğitimi (13-16 Kasım 2007, Siirt)

GAP İdaresi, Siirt Valiliği, Siirt Belediye Başkanlığı, Siirt Ticaret ve Sanayi Odası ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu işbirliği ile Siirt'te 13-16 Kasım 2007 tarihleri arasında "GAP ve Yerel Medya Eğitimi" düzenlenmiştir. Medya eğitimleri düzenli olarak Türkiye Gazeteciler Federasyonuna bağlı Türkiye genelindeki Gazeteciler Cemiyetlerinin mensuplarına yönelik olarak Bölge'deki illerden birinde düzenlenmektedir. Geçtiğimiz yıl Şanlıurfa'da düzenlenen eğitim semineri bu yıl Siirt'te hem yerel medyanın kapasitesinin geliştirilmesi hem de Türkiye genelinde yerel medya mensuplarının GAP hakkında daha fazla bilgilendirilebilmeleri ve GAP'ın fiziki, ekonomik ve sosyal-kültürel gelişmelerinden haberdar edilmeleri amacıyla "GAP ve Özel Sektör" teması altında gerçekleştirilmiştir. Eğitim Seminerine Türkiye'nin çeşitli illerinde görev yapan 100 kadar yazılı ve görsel medya mensubu katılmıştır.

1.2.2.9. Proje Geliştirme Eğitimi (20-22 Kasım 2007, Suriye- Halep)

Dışişleri Bakanlığı ve Halep Başkonsolosluğu aracılığı ile MAWRED kapsamındaki projelerde çalışan üyelerin daha etkin çalışabilmelerini sağlayabilmek amacıyla program ve proje geliştirme konularında kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik olarak 20-22 Kasım 2007 tarihleri arasında 7 kişinin katılımıyla "Proje Geliştirme" eğitimi gerçekleştirilmiştir.

1.2.2.10. GAP Bölgesi'nde Yerel Yönetimler Teknik Eğitim Semineri (27-28 Kasım 2007, Mardin)

Mardin Valiliği, Mardin Belediye Başkanlığı, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisler Odası, Şehir Plancıları Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Çevre Mühendisleri Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası işbirliği ile Mardin'de 210 kişinin katılımı ile yerel yönetimlerin teknik kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla "GAP Bölgesi'nde Yerel Yönetimler Teknik Eğitim Semineri" düzenlenmiştir.

1.2.2.11. Etkili İletişim (10 Aralık 2007, Suriye-Halep)

Dışişleri Bakanlığı ve Halep Başkonsolosluğu aracılığı ile MAWRED ve dört farklı kuruluşun üyelerinin iletişim becerilerini geliştirerek günlük ve çalışma hayatlarındaki kültürlerarası etkileşimlerinde etkin birer birey olmalarını sağlamak amacı ile 10 Aralık 2007 tarihinde 16 kişinin katılımıyla “Etkili İletişim” eğitimi gerçekleştirilmiştir.

1.2.2.12. Liderlik ve Etkili Sunuş Teknikleri (11 Aralık 2007, Suriye- Halep)

Dışişleri Bakanlığı ve Halep Başkonsolosluğu aracılığı ile MAWRED ve dört farklı kuruluşun üyelerinin liderlik ve sunuş teknikleri konusundaki becerilerini geliştirmek amacı ile 11 Aralık 2007 tarihinde 16 kişinin katılımıyla “Liderlik ve Etkili Sunuş Teknikleri” eğitimi gerçekleştirilmiştir.

1.2.2.13. Girişimcilik (12-13 Aralık 2007, Suriye- Halep)

Dışişleri Bakanlığı ve Halep Başkonsolosluğu aracılığı ile ve dört farklı kuruluşun üyelerinin kafasında iş kurmakla ilgili pratik fikri olanlara, kendi işini kurmak isteyenlere, işlerini geliştirmek isteyenlere yönelik olarak 12-13 Aralık 2007 tarihleri arasında 16 kişinin katılımıyla “Girişimcilik” eğitimi gerçekleştirilmiştir.

1.2.2.14. Eğitim Yayınları

1.2.2.14.1. Toplumsal Cinsiyet Temelli Toplum Liderlerine Yönelik Eğitim Programı Değerlendirme Raporu

GAP İdaresi ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliği ve İsviçre Hükümeti'nin finansal desteği ile yürütülen "GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo Ekonomik Farklılıkların Azaltılması" programı kapsamındaki projelerden biri olan "Kadının Sosyo Ekonomik Açından Güçlendirilmesi" projesi çerçevesinde; Ocak - Haziran 2006 döneminde Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki 9 ildeki (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak) toplum liderleri olarak rol oynayan muhtar ve imamlara yönelik olarak "Toplumsal Cinsiyet" konusunda duyarlılık yaratma eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların sonucunda "Toplumsal Cinsiyet Temelli Toplum Liderlerine Yönelik Eğitim Programı Değerlendirme Raporu" hazırlanmış ve Temmuz 2007'de kitap haline getirilmiştir.

1.2.2.14.2. Yoksullukla Mücadele ve İstihdam Forumu Raporu

GAP İdaresi ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliği ile 2006 yılında Adıyaman'da düzenlenen "GAP Bölgesi'nde Yoksulluk ve İstihdam" konulu forumunun konuşma metin ve çerçeve sunumları ile çalışma çıktılarına dayalı değerlendirme raporu hazırlanmış ve Aralık 2007'de kitap haline getirilmiştir.

1.3. ÇEVRE, FİZİKSEL GELİŞME VE YEREL YÖNETİMLER GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1.3.1. Yerel Yönetimler Koordinatörlüğü Tarafından Yürütülen Çalışmalar

1.3.1.1. GAP Bölgesi Halihazır Harita Yapımı

GAP Bölgesi'ndeki belediye sayısı 195'tir. 2007 sonu itibariyle, GAP İdaresi tarafından 95 belediyenin haritası, 10 adet katı atık deposu proje alanlarının haritası, 13 adet proje haritası ve yüklenicilere verilen ilave işlerle birlikte 95 yerleşimde toplam 165 259.45 ha'lık 112 adet halihazır harita alımı çalışmaları tamamlanmış ve haritalar İdare'ce onaylanmıştır.

2007 yılında;

- Şanlıurfa'da 1, Batman'da 1 ve Siirt'te 1 olmak üzere toplam 3 yerleşimin halihazır harita alım işleri ile Nemrut Dağı Tümüls Alanı ve Yakın Çevresinin Sayısal Fotogrametrik Temel Haritaların Üretimi işi tamamlanmıştır.

Tablo 27: 2007 Yılında Tamamlanan Haritalar

Yerleşim Adı	Sözleşme Tarihi	İşe Başlama Tarihi	İşin Süresi (Takvim Günü)	İşin Bitiş Tarihi
Nemrut Tümülsü ve Yakın Çevresi	31.07.2006	14.08.2006	150	10.01.2007
Beşiri (Batman)	24.05.2007	06.06.2007	150	14.08.2007
Aydınlı (Siirt)	24.05.2007	06.06.2007	150	02.10.2007
Bozova (Şanlıurfa)	07.06.2007	20.06.2007	150	16.11.2007

1.3.1.2. İmar Planı

GAP Bölgesi'ndeki belediye sayısı 195'tir. 2007 sonu itibariyle, Bu belediyelerden 188'inin imar planları bulunmakta olup, bunlardan 63 adedinin imar planı (%32'si) GAP İdaresi tarafından yaptırılmıştır.

2007 yılında;

- Şanlıurfa'da 1 ve Şırnak'ta 1 olmak üzere toplam 2 yerleşimin imar planı işi tamamlanmıştır.
- Şanlıurfa'da 1, Adıyaman'da 1 ve Şırnak'ta 1 olmak üzere toplam 3 yerleşimin imar planı çalışmaları devam etmektedir.

Tablo 28: 2007 Yılı İmar Planları

Yerleşim Adı	Sözleşme Tarihi	İşe Başlama Tarihi	İşin Süresi (Takvim Günü)	İşin Bitiş Tarihi
Onbirnisan (Şanhurfa)	22.06.2006	26.06.2006	180	07.05.2007
Beytüşşebap (Şırnak)	01.09.2006	11.09.2006	180	07.09.2007
Çelikhan (Adıyaman)	18.05.2007	30.05.2007	210	Devam ediyor.
Hilvan (Şanhurfa)	08.08.2007	22.08.2007	210	Devam ediyor.
Çalışkan (Şırnak)	22.11.2007	28.11.2007	180	Devam ediyor.

1.3.2. Altyapı Koordinatörlüğü Tarafından Yürütülen Proje ve Faaliyetler

1.3.2.1. GAP Bölgesi Katı Atık Yönetimi

Yerel yönetimlerin katı atık yönetim sistemlerini oluşturmalarına destek vermek amacıyla yürütülen proje kapsamında 9 yerleşim yerinin ÇED ve SED çalışmaları ile fizibilite raporları hazırlanmıştır.

2007 yılına kadar, Adıyaman (Merkez), Siirt (Merkez) ve Batman (Merkez) Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Uygulama Projeleri tamamlanarak belediyelerine teslim edilmiştir.

Nizip (Gaziantep), Kilis (Merkez) ve Bismil (Diyarbakır) Uygulama Projeleri ise 2006 yılında ihale edilerek sözleşmeleri imzalanmış olup proje çalışmaları halen devam etmektedir.

1.3.2.2. Kahta Kanalizasyon Projesi

Kanalizasyon Projesi tamamlanmıştır. Arıtma tesisinin inşaatı devam etmektedir.

1.3.2.3. GAP Bölgesi Köy İçme Sularının Yaygınlaştırılması

GAP Bölgesi'nde bulunan susuz köylerin yer altı suyu etütlerinin yapılarak, bu köylerin hijyenik koşullarda sağlıklı içme suyu kaynağına kavuşturulması amacıyla alınan sondaj makinesi ile 1998 – 2007 dönemi itibariyle 70 310 metre sondaj gerçekleştirilmiş; 235'i sulu toplam 329 adet kuyu açılmıştır.

2007 yılında Adıyaman ve Mardin illerine bağlı köylerde toplam 3 911 m sondaj yapılmış ve 16'sı sulu olmak üzere toplam 20 adet kuyu açılmıştır.

Tablo 29: İller İtibariyle Sondaj Çalışmaları Envanteri(1998-2007)

İli	Açılan Kuyu Sayısı				Metraj	Hizmet Götürülen		
	Sulu	Kuru	Terk	Toplam		Köy, Mezra	Diğer	Toplam
Adıyaman	28	9	7	44	9.760	34	4	38
Batman	16	14	2	32	5.908	33	2	35
Diyarbakır	-	-	-	-	-	-	-	-
Gaziantep	-	-	-	-	-	-	-	-
Kilis	19	4	5	28	4.924	12	9	21
Mardin	107	12	7	126	27.088	87	14	101
Siirt	-	-	-	-	-	-	-	-
Şanlıurfa	10	12	5	27	3.560	13	3	16
Şırnak	55	8	9	72	19.070	46	14	60
TOPLAM	235	59	35	329	70.310	225	46	271

1.3.3. Çevre, Kültür ve Turizm Koordinatörlüğü'nün Proje ve Faaliyetleri

1.3.3.1. Hasankeyf Tarihi Ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi

Hasankeyf'te yürütülen 2007 yılı arkeolojik kazı ve kurtarma çalışmaları, 26.05.2007 tarihinde, Prof. Dr. Abdüsselam Uluçam başkanlığında, 4 kazı ekip üyesi ve 54 işçi ile başlamıştır. Fiili kazılar 31.08.2007 tarihinde sona ermiş olup, teknik (laboratuar) ve basit onarım (sağlamlaştırma) çalışmaları 11.09.2007 tarihinde tamamlanmıştır. Geo-Radar ve çizimle belgeleme çalışmalarına devam edilmektedir.

Kazı dönemi boyunca; öğretim üyeleri, uzman sanat tarihçileri ve arkeologlar, Bakanlık temsilcileri ile değişik üniversitelerden 42 öğrenci ve toplam 147 işçi çalışmıştır.

2007 yılı kazı ödenekleri, GAP İdaresi ve DSİ Genel Müdürlüğü tarafından karşılanmıştır.

Kazılar sırasında, mimari yapıların yanı sıra, çok sayıda seramik, cam, alçı ve mermerden küçük buluntularla bazı metal objeler ele geçirilmiştir. 2007 yılı kazılarında ilk kez Roma Dönemi'ne ait duvar mozaikleri de ortaya çıkarılmıştır.

2007 yılı çalışmaları; "Kazı Çalışmaları", "Çevre Düzenlemesi ve Basit Onarım Çalışmaları", "Laboratuar Çalışmaları" ve "Diğer Çalışmalar" olmak üzere 4 ana başlık altında gerçekleştirilmiştir.

Kazı Çalışmaları: İç Kale yolu kazısı, Sur kalıntısı kazısı, Büyük Saray kazısı, Selahiye Ziyaret yapıları kazısı, Selahiye 02 kazısı, Zeynel Bey Türbesi mezar odası (kript) kazısı, Sondaj çalışmaları, Roma Dönemi mozaik kurtarma çalışmaları

Çevre Düzenlemesi ve Basit Onarım Çalışmaları: İç Kale'de toprak tahliyesi ve mağara temizliği çalışmaları, Kazı alanlarında temizlik çalışmaları, Kazı alanlarında yapılan basit onarım çalışmaları

Laboratuar Çalışmaları: Seramik Çalışmaları, Metal Objeler

Diğer Çalışmalar: Belgeleme Çalışmaları, Video ve fotoğraf çekimleri, Çizimle belgeleme (rölöve) çalışmaları, Malzeme analizi ve geo-radar çalışmaları

Ayrıca, 2004 yılında ilgili taraflar arasında imzalanan Protokol kapsamında yer alan; yayın çalışmalarının 2 yılda bir gerçekleştirilmesine yönelik olarak “Hasankeyf 2004-2005 Çalışmaları” GAP İdaresi tarafından yayınlanmıştır.

1.3.3.2 GAP FEST'2008 1. Uluslararası GAP İleri Kültür ve Turizm Festivali

GAP Bölgesi kültürel mirasının, turizm potansiyelinin, turistik altyapı ve konaklama olanaklarının, halk kültürünün ve GAP İdaresi'nce kültürel miras ve turizme yönelik gerçekleştirilen çalışmaların ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması, pazar alanlarının yaratılması, Bölge'nin uluslararası işbirliğine açılması, konuyla ilgili yatırımcıların Bölge'ye çekilmesi amacıyla 16-19 Mayıs 2008 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmesi planlanan festivalin hazırlık çalışmalarına 2007 yılında Basın ve Halkla İlişkiler Genel Koordinatörlüğü işbirliğiyle başlanmıştır.

1.4. ULUSLARARASI İLİŞKİLER GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1.4.1. AB-GAP Kültürel Mirasın Geliştirilmesi Projesi

GAP Bölgesel Kalkınma Programı'nın üç bileşeninden biri de Kültürel Mirasın Geliştirilmesi Projesi'dir.

Proje; Tarihsel değere sahip kültürel dokunun tahrip edilmeden ve içinde yaşayan insanlarla birlikte korunması, geliştirilmesi ve ekonomik açıdan Bölge'de yaşayanlara katkı sağlanmayı amaçlamıştır.

Toplam bütçe 15 milyon Euro'dur. Bunun 3 milyon Euro'luk kısmı proje yürütme giderleri olup kalan 12 milyon Euro'su Hibe Programına ayrılmıştır.

Proje'nin 3 somut hedefi bulunmaktadır. Bunlar;

- i) Eğitim: Bölge'den farklı ilgi gruplarından 250 kişi, Avrupa Komisyonu standartlarına uygun yeni projeler üretebilmek üzere eğitilmesi,
- ii) Projeler: Bölge için katma değer/istihdam yaratan kültürel miras ve kültürel turizmin geliştirilmesine yönelik projelere toplam 12 Milyon Euro tutarında katkı sağlanması,
- iii) Entegre Stratejik Eylem Planı: Bölge'deki kültürel mirasın ve kültürel turizmin geliştirilmesi amacıyla gelecekteki politikalara, planlara, programlara ve bütçelere çerçeve oluşturmak üzere, ilgili tüm tarafların katılımıyla yapılmış ve üzerinde uzlaşmaya varılmış bir “Entegre Stratejik Eylem Planı (ESEP)” hazırlanmasıdır.

Proje kapsamında Kültürel Mirasın Korunması ve Turizmin Geliştirilmesi Kalkınma Birliği kurulmuştur. 2015 yılına kadar Bölge'nin Kültür ve Turizm Stratejisini kapsayan Eylem Planı, 9 İl Valiliği, 9 İl Belediyesi'nin bünyesinde gerçekleştirilecektir.

Proje ile kültürel mirasın korunmasına ve/veya kültürel turizmin geliştirilmesine yönelik projeler desteklenmiştir.

Tablo 30: Kültürel Miras Hibe Programı Kapsamında Uygulanan Projeler

No.	İl	Proje Adı	Proje Türü
1	Ankara/KTB	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Uzman Rehber Yetiştirilmesi	Bölgesel Eğitim-Tanıtım
2	Ankara/KTB	Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Hijyen Eğitimi	Bölgesel Eğitim
3	Ankara/KTB	Kültürel Varlıkların Korunması İçin Uzay Bilgi Teknolojileri Temelli Akıllı Bir Sayısal Sistem Geliştirilmesi; GAP Bölgesi Örnek Modellemesi	Bölgesel Envanter Geliştirme
4	Adıyaman	Askerlik Şubesi Restorasyonu ve Güzel Sanatlar Sergi Salonu Olarak Düzenlenmesi	Restorasyon
5	Batman	Batman İlinde El Sanatlarının Korunup Yaşatılması ve Yöresel Motiflerin Değişik Materyallerle El Sanatlarına Yansımaları	El Sanatları
6	Diyarbakır	Diyarbakır İlinde Geleneksel El Sanatlarının Desteklenmesi	El Sanatları
7	Diyarbakır	Gazi Caddesi Renovasyonu Projesi	Rehabilitasyon
8	Diyarbakır	Yenikapı Sokak Renovasyonu Projesi	Rehabilitasyon
9	Gaziantep	Anadolu Evleri/Hanımevi	Restorasyon
10	Gaziantep	Antep İşi Nakış El Sanatının Yaşatılması ve Ekonomiye Kazandırılması	El Sanatları
11	Gaziantep	Dayı Ahmet Konağı Restorasyonu ve Sosyal ve Kültürel İşlev Kazandırılması	Restorasyon
12	Gaziantep	Gaziantep Butik Otel Onarımı ve Kullanımı	Restorasyon
13	Gaziantep	Gaziantep'te Kahvehane Düzenlenmesi	Restorasyon
14	Gaziantep	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Tanıtım Projesi	Tanıtım
15	Gaziantep	Naib Hamamı ve Çevre Düzenlemesi	Restorasyon
16	Gaziantep	Yesemek Tarihi Açık hava Heykel Atölyesinin Tanıtımı	Tanıtım
17	Gaziantep	Zeugma Kil Mühür Baskılarının Envanteri	Envanter Geliştirme
18	Gaziantep	Zeugma, Halfeti ve Rumkale'nin Turizm Etkinliğinin Artırılması Projesi	Tanıtım
19	Kilis	Kilis İlinde Kentsel ve Kırsal Mimari Yazıt Değerlerinin Kültür Envanterinin Hazırlanması	Envanter Geliştirme
20	Mardin	Anadolu Kültür Bileşenleri İçinde Süryani Yaşam Biçiminin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Açısından İncelenmesi	El Sanatları
21	Mardin	Bilgilendirme Panoları ve Mardin Rehberi	Tanıtım
22	Mardin	Mardin İli İçin Kültür ve İnanç Turizmini Canlandırmak Amacı ile Deyrulzafaran Manastırı Restorasyonu	Restorasyon
23	Mardin	Mardin Tarihi İhtisas Kütüphanesi	Envanter Geliştirme
24	Mardin	Telkari İşçiliğinin Geliştirilmesi	El Sanatları
25	Sanlıurfa	Şanlıurfa Kırsal Beldesi Kültür, Aşıklık ve Halk Müziği Geleneklerinin Tanıtımı	Tanıtım

No.	İl	Proje Adı	Proje Türü
26	Sanlıurfa	Şanlıurfa Tarihi Hanlar Bölgesinin Sağlıklaştırılması ve Yerel Kapasitenin Artırılması	Rehabilitasyon
27	Şanlıurfa	Geleneksel Urfa Evi (Narlı Ev) Restorasyonu	Restorasyon
28	Şanlıurfa	Urfa Geleneksel Yöre Kilimlerinin Desen ve Çeşitlerinin Tespiti ve Üretim Şekliyle Değerlendirilmesi	El Sanatları
29	Siirt	Siirt'e Has Tiftik Dokumacılığının Geliştirilmesi	El Sanatları
30	Şırnak	Cizre İnanç Parkı	Restorasyon
31	Şırnak	Şırnak El Sanatlarını Yaşatma ve Geliştirme	El Sanatları

1.4.2. GAP Bölesi'nde Sele Maruz Kalan Alanlarda Sel Riskinin Azaltılması Projesi

Proje, Ekim-Kasım 2006 tarihlerinde GAP Bölgesi'nde meydana gelen sel felaketinin fiziksel ve sosyal etkilerini azaltmak, sel riskini önlemek ve yerel idarelerin kapasitelerini artırmak amacıyla hazırlanmıştır. Başlangıç ve bitiş tarihi Kasım 2007 - Kasım 2011 olan proje AB finansman desteğiyle gerçekleştirilmektedir. Proje, Ekim-Kasım 2006 tarihinde sele maruz kalan altı ili (Şanlıurfa, Mardin, Siirt, Şırnak, Batman, Diyarbakır) kapsamaktadır.

Bütçesi 17.2 milyon Avro (14 milyon Avro AB finansmanı, 3.2 milyon Avro ulusal eşfinansman) olan proje iki hibe programından oluşmaktadır:

- 1- Fiziksel Planlama ve Altyapı Bileşeni (12.8 milyon Euro)
- 2- Sosyal Destek Bileşeni (2.2 milyon Euro)
  - Teknik Yardım (Framework Contract) (0.2 milyon Euro, SEI (Support to European Integration) den karşılanmaktadır)
  - Teknik Yardım (Service Contract) (2.2 milyon Euro)

2007 yılında proje fişi hazırlanmış ve onaylanmıştır. "Nihai Faydalanıcıların Eğitimi ve Teknik Destek Sağlanması ile Teknik Şartname Hazırlanması" Çerçeve Sözleşmesi ile Teknik Destek Ekibi oluşturulmuş, Kasım 2007'de göreve başlanmıştır. Kasım ayında 6 ili kapsayan ön araştırma toplantıları gerçekleştirilmiştir. Fiziksel Planlama ve Altyapı ile Sosyal Destek Hibe Programları başvuru rehberleri hazırlanmıştır.

1.4.3. Diğer Faaliyetler

AB alt komite bazında müzakere fasılları (Bölgesel Politikalar ve Yapısal Araçlar) koordinasyon çalışmalarına katılım sağlanmış, İdare ile ilgili bilgi, belge ve dokümanlar hazırlanarak ilgili mercilere sunulmuştur.

Beşinci Dünya Su Forumu'nun gerçekleştirilmesine yönelik koordinasyon çalışmalarına katılım sağlanmaktadır.

14-15 Eylül 2008 tarihlerinde Zaragosa/İspaya'da yapılacak "Su ve Sürdürülebilir Kalkınma" konulu EXPO'ya hazırlık çalışmaları koordinasyonu gerçekleştirilmektedir. (2008 hazırlık süreci kapsamında ilgili WEB sayfasının GAP İdaresi'nce hazırlanması, GAP'ın geçmiş, bugün ve geleceğini konu alacak Simulasyon Filmine yönelik hazırlık çalışmaları, GAP Standında yer alacak elektronik panodaki duvar yazılarının hazırlanması ve EXPO kapsamında dağıtılması uygun görülen GAP yatırım kitaplarının basımı çalışmaları sürdürülmüştür.)

TÜBİTAK-Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı'nın bölgedeki tanıtım çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

AB Katılım Öncesi Mali Yardım Programı (IPA) çerçevesinde, Haziran 2007 bölgedeki tüm illerden katılımcılara yönelik 6 ilde AB ve IPA, diğer fonların tanıtım toplantısı yapılmıştır.

1.5. BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1.5.1. Tasarım ve Dökümantasyon Koordinatörlüğü

Yatırım Prestij Kitabı Türkçe, Arapça ve İngilizce olarak tasarlanmış ve bastırılmıştır.

Tarım ve Orman Koordinatörlüğü'ne "Yetiştiricilik ve EUREPGAP" konulu eğitim için sertifika tasarlanmıştır.

Dünya Su Günü kutlamaları ile ilgili afiş tasarlanmıştır.

Sosyal Projeler Koordinatörlüğü'ne Proje Geliştirme Eğitimi içi sertifika tasarlanmıştır.

Çevre Kültür ve Turizm Koordinatörlüğü'ne Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik SİT Alanı Araştırma, Kazı Kurtarma Projesi Çalışmaları ile ilgili kitap kapağı tasarlanmıştır.

Altyapı Koordinatörlüğü'ne Katı Atık Yönetimi ve Katı Atıkları Geri Kazanımı ile ilgili sertifika tasarlanmıştır.

Yönetici El Kitabı tasarlanarak bastırılmıştır.

Strajeik Plan Kitabı tasarlanarak bastırılmıştır.

Son Durum Kitabı tasarlanarak bastırılmıştır.

4 il için GAP İlleri Bilgilendirme Kitapçığı tasarlanarak bastırılmıştır.

GAP Kalkınma Platformu broşürü tasarlanmış ve bastırılmıştır.

GAPFEST Kitapçık tasarımı yapılmıştır.

Yatırım Prestij Kitabının Çince düzenlemesi yapılmıştır.

5 adet İngilizce GAP Roll-Up tasarlanmış ve bastırılmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Temelli Eğitim Programı Değerlendirme Raporu kapağı tasarlanmıştır.

Kadın Sivil Toplum Kuruluşları Rehberi Kitabı tasarlanmış ve bastırılmıştır.

GAP İdaresi Faaliyet Raporu tasarlanmış ve bastırılmıştır.

Türkçe, İngilizce ve Arapça olmak üzere 3 farklı dilde GAP Filmı yaptırılmıştır.

Türkçe ve İngilizce GAP Prestij Kitabı tasarlanmış ve bastırılmıştır.

Yoksullukla Mücadele ve İstihdam Forumu Raporu kapağı tasarlanmıştır.

GAP Rekabet Gündemi Raporu kapağı tasarlanmıştır.

GAP Kalınma Platformu Yaka kartı tasarlanmış ve bastırılmıştır.

GAP Genel Sunuşu hazırlanmıştır.

GAPFEST Sunuşu hazırlanmıştır.

10 adet toplantı kayda alınarak DVD'ye aktarılmıştır.

22 toplantıda fotoğraf çekimi yapılmış ve CD'ye aktarılmıştır.

1.5.2. Basın ve Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü

Tablo 31: Basın ve Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü 2007 Yılı Organizasyonları

	Yurtiçi	Yurtdışı	Toplam
Toplantılar	12	-	12
Fuarlar	3	-	3
Ziyaretler	46 Heyet 706 kişi	-	46

Ayrıca gelen heyetlere merkezde 5, Bölge'de 20 adet brifing verilmiş, bilgi edinme hakkı kapsamında 112 başvuru cevaplanmıştır.

1.5.3. Dokümantasyon

2007 yılı içerisinde çeşitli, kamu kurum ve kuruluşlarından, sivil toplum örgütlerinden gelen yayınlar kayda alınmıştır.

Yurtiçi ve yurtdışında yapılan GAP İdaresi'nin katıldığı toplantılara ve GAP İdaresi'nin düzenlemiş olduğu sempozyumlara, eğitim seminerlerine v.b.

- Ücretli yayınlarımızdan; Türkçe ve İngilizce 511 adet
- Ücretsiz yayınlarımızdan; Türkçe ve İngilizce 2975 adet yayın verilmiştir.

Kurum personeline, öğrencilere ve akademisyenlere v.s ödünç olarak yayın verilmiştir.

2007 yılında basımı yapılan GAP İdaresi Faaliyet Raporu, Stratejik Plan (2008-2012) yayınlarının dağıtımı yapılmıştır.

2007 yılı içerisinde; Türkçe, İngilizce yayınların satışı sonucunda 130 YTL tahsil edilmiştir.

1.6. STRATEJİK PLANLAMA, İZLEME-DEĞERLENDİRME VE KOORDİNASYON GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

GAP İdaresi 2006 Yılı Faaliyet Raporu hazırlanmıştır.

GAP Kamu Yatırımlarında Son Durum Raporu hazırlanmıştır.

Başbakanlık, GAP İdaresi'nin bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığı ve diğer Bakanlıklar'dan talep edilen raporlar ve bilgi notları hazırlanmıştır.

Soru önerileri cevaplandırılmıştır.

Hazırlanan dökümanlar 9 GAP ili çerçevesinde detaylandırılmış ve GAP İl dökümanları "kamu yatırımları" ve "GAP İdaresi yatırımları" başlıklarında derlenmiştir.

GAP ve GAP Bölgesi'ne ilişkin istatistiki bilgilerin yer aldığı "Güneydoğu Anadolu Projesi Yönetici El Kitabı" ve "Rakamlarla GAP" dökümanları hazırlanmıştır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın 2007 yılı "Yatırım Programı Taklifi" derlenerek Devlet Planlama Teşkilatına sunulmuş ve vize işlemleri gerçekleştirilmiştir.

GAP kapsamında tamamlanması gereken sulama yatırımları, karayolu projeleri, GAP Bölgesi'nde sanayinin gelişmesi için gerekli altyapı ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve kamu – özel sektör ortaklığı, Yap – İşlet – Devret gibi alternatif finansman modelleri ile yapılması gereken yasal düzenlemeler görüşüldüğü 19. GAP Yüksek Kurulu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren'in başkanlığında, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker ve Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu'nun katılımıyla 4 Ekim 2007 tarihinde toplanmıştır. Toplantının teknik çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ona dayanılarak hazırlanan Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik gereğince, GAP İdaresi 2008 - 2012 Stratejik Planı tamamlanarak 29.08.2007 tarihinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Doç.Dr.Abdülatif Şener tarafından onaylanmıştır.

GAP İdaresi 2008 - 2012 Stratejik Planı 26.12.2007 tarihinde www.dpt.gov.tr ve www.gap.gov.tr sitelerinde kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

GAP'ın önümüzdeki 5 yıllık süre içerisinde büyük ölçüde tamamlanarak, başta sulama olmak üzere, temel altyapı ihtiyaçlarının karşılanması ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ekonomik kalkınma ve sosyal dönüşümün hızlandırılması amacıyla hazırlanması planlanan "GAP Eylem Planı" ön çalışmalarına Kasım 2007'de itibariyle başlanmıştır. Çalışmalar kapsamında yerel katılımcıların talep ve önerilerinin belirlenmesi için 9 GAP ilinde Ekonomik ve Sosyal Konsey Toplantıları yapılmasına karar verilmiştir. 10 Kasım 2007 tarihinde Şanlıurfa'da, 11 Kasım 2007 tarihinde Mardin'de, 13 Kasım 2007 tarihinde Siirt'te ve 1 Aralık 2007 tarihinde Diyarbakır'da düzenlenen toplantılara bürokratlar, milletvekilleri, ekonomik ve sosyal konsey temsilcileri (STK, dernek vb.) katılmıştır. GAP Eylem Planı çalışmalarına temel oluşturması amacıyla; toplantılarda görüşülen konuların deşifreleri gözden geçirilerek; illerdeki mevcut durum, talepler ve her il için öne çıkan konular belirlenmiştir.

1.7. İNSAN KAYNAKLARI VE KALİTE SİSTEMLERİ GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

1.7.1. Personel İşleri Koordinatörlüğü

Tablo 32: Personel İşleri Koordinatörlüğü Tarafından Verilen Hizmetler

Verilen Hizmetler	İşlem Sayısı
Açıktan atanan personel işlemleri	
Naklen atanan personel işlemleri	1
Görevlendirilen geçici personel işlemleri	7
Kurumuna iade edilen geçici personel işlemleri	
Emekli olan personel işlemleri	6
İstifa ve vefat eden personel işlemleri	2
Naklen ayrılan personel işlemleri	
Personel sicil dosyası işlemleri	30

Personel yıllık sicil raporu işlemleri	82
Personel disiplin işlemleri	
Personel sağlık ve izin işlemleri	2 000 sağlık + 1 134 izin
Personel intibak işlemleri	
Personel terfi işlemleri	24
Seyahat işlemleri (yurtiçi-yurtdışı)	258
Mal bildirim işlemleri	15

1.7.2.Organizasyon, Metot ve Kalite Sistemleri Koordinatörlüğü'nün Faaliyetleri

2007 yılında; 388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kararname kitapçığı güncellenmiştir.

Tablo 33: Organizasyon, Metot ve Kalite Sistemleri Koordinatörlüğü'nün Faaliyetleri

Eğitimler	Katılan Kişi Sayısı
Yurtdışı	20
Yabancı Dil	-
Mesleki Uzmanlık	227
Kişisel Gelişim	110
Uzmanlık	117
Toplam Personel Sayısı	256

1.8. İDARİ VE MALİ İŞLER GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

2007 yılında 14 adet ilanlı 8 adet ilansız 282 adedi doğrudan temin yolu ile olmak üzere toplam 304 adet mal ve hizmet alımı gerçekleştirilmiş ve bu ihalelerden 1 adedi pazarlık usulü ihale 7 adet doğrudan temin iptal edilmiş diğer satın alımlar (ihale/doğrudan temin) sorunsuz olarak tamamlanmıştır.

5 adet sürücüsüz araç kiralanmıştır.

GAP İdaresi'nin demirbaş ve tüketim malzemesi talepleri karşılanmıştır.

Ayniyat kayıtları ve demirbaş takibi işlemleri Taşınır Mal Yönetmeliği gereğince yürütülmektedir.

GAP İdaresi'nin bütçesi hazırlanmış ve mali işlemler yapılmıştır.

Yurt içi ve yurt dışı görevli giden personel için 563 adet yolluk tahakkuk işlemleri yapılmıştır.

GAP İdaresi'ne gelen ve giden evrak ile birim evrakına gelen evrakın zaman kaybetmeden dağıtılması sağlanmış ve GAP İdaresi'ne gelen ve giden toplam 10 376 adet evrakın tasnif ve dağıtımı yapılmıştır.

Birimlerin ihtiyacı olan hizmetli personelin yönetimi, toplantı salonlarının organizasyonunda teknik ve diğer destek hizmetleri yerine getirilmiştir.

Hizmet binaları ve işletim sistemleri ile demirbaş eşya ve malzemenin her türlü arıza giderme ve bakım – onarım işleri yapılmış, yapılamayan arızalar için hizmet satın alımı yaptırılmıştır. Yıl içinde yapılan her türlü bakım ve onarım sayısı 124 adettir.

Araçların bakım – onarım işleri toplam 88 adettir.

Daire tabipliğinde 1270 hasta muayenesi yapılmıştır.

Günlük 240 kişilik tabldot hizmeti verilmiştir.

GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü'nde (22) merkezde (2) adet olmak üzere toplam lojman sayısı 24 adettir. Bunların 3'ü görev tahsisli, 21 tanesi sıra ve şartlı tahsislidir.

1.9. GAP İDARESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Diğer Faaliyetler

Yukarıda ayrıntılı olarak verilen proje ve faaliyetlerin Bölgede gerçekleştirilmesi çalışmalarını dışında GAP İdaresi Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülen diğer proje ve faaliyetler şunlardır:

1.9.1. Kız Öğrencilerin Eğitiminin Burslarla Desteklenmesi

ÇATOM'ların faaliyet gösterdiği gecekondü mahallelerinde ve kırsal alanlarda yaşayan, sosyal ve ekonomik engeller nedeniyle okula gönderilmeyen kız öğrencilerin eğitimlerini desteklemek amaçlanmaktadır.

2006-2007 eğitim-öğretim yılı ilköğretim öğrencilerine 60 YTL, lise öğrencilerine 80 YTL, üniversite öğrencilerine ise 120 YTL burs verilmiştir.

Aralık 2007 itibarıyla burs alan öğrenci sayısı 609'u ilköğretim, 150'si lise, 48'i üniversite, 3'ü dersane öğrencisi olmak üzere toplam 821'e ulaşmıştır.

Aşağıda bursların il bazında dağılımına ilişkin tablo yer almaktadır.

Tablo 34: İllere Göre Alınan Burslar

İller	Burslu Öğrenci Sayısı
Adıyaman	51
Batman	25
Diyarbakır	38
Kilis	19
Mardin	382
Siirt	6
Şanlıurfa	185
Şırnak	115
Toplam	821

1.9.2. Bölge Müdürlüğü'nün 2007 Yılı Toplantı ve Organizasyonları

Tablo 35: Bölge Müdürlüğü'nün 2007 Yılı Toplantı ve Organizasyonları

Toplantı	24
Kutlama, Karşılama, Konser ve Törenler	3
Brifingler (Heyet/Organizasyon)	26
Panel	1
Eğitim Kursu	8
Fuar	4
TV Radyo - Programı	37
Toplam	69

1.9.3. Ziyaretler

1990-2007 döneminde Bölge'yi toplam 1 329 heyet, 21 264 kişi ziyaret etmiştir.

Tablo 36: 2007 Yılında Bölge'ye Giden Yerli - Yabancı Heyet ve Basın

Yerli Heyet	11 / 488 Kişi
Yabancı Heyet	14 / 142 Kişi
Yerli Basın	7 / 36 Kişi
Yabancı Basın	4 / 10 Kişi
Toplam	36 / 676 Kişi

2. PERFORMANS SONUÇLARI TABLOSU

17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik" in Geçici 2'nci Maddesinde yer alan "Kamu idareleri ilk performans programlarını hazırladıkları yıla kadar faaliyet raporlarının performans bilgileri bölümünde sadece faaliyet ve projelere ilişkin bilgilere yer verirler." hükmü gereği bu bölüm hazırlanmamıştır.

3. PERFORMANS SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik" in Geçici 2'nci Maddesinde yer alan "Kamu idareleri ilk performans programlarını hazırladıkları yıla kadar faaliyet raporlarının performans bilgileri bölümünde sadece faaliyet ve projelere ilişkin bilgilere yer verirler." hükmü gereği bu bölüm hazırlanmamıştır.

4. PERFORMANS BİLGİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik" in Geçici 2'nci Maddesinde yer alan "Kamu idareleri ilk performans programlarını hazırladıkları yıla kadar faaliyet raporlarının performans bilgileri bölümünde sadece faaliyet ve projelere ilişkin bilgilere yer verirler." hükmü gereği bu bölüm hazırlanmamıştır.

IV.KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

GAP İdaresi 2008-2012 Stratejik Planı hazırlık çalışmaları yürütülürken GAP İdaresi'nin kuvvetli ve zayıf yönlerini detaylı olarak belirlemiştir. Bu başlıklar altında belirlenmiş konular aşağıda özetlenmiştir.

D. GÜÇLÜ YÖNLER

- 1- GAP İdaresi'nin bölgesel kalkınma alanındaki ilk ve 18 yıllık bir deneyime sahip kurum olması.
- 2- Dünyadaki yeni kalkınma yaklaşımlarının benimsenmesinde ve uygulanmasında öncü ve örnek kurum olması.
- 3- Bölgeye ilişkin güçlü bir veri kaynağı ve arşive sahip olması.
- 4- Farklı meslek gruplarından personelin çalışması.

E. ZAYIF YÖNLER

- 1- İdare'nin görev süresindeki belirsizlik.
- 2- Gerekli yasal düzenlemelerin yapılmamış olması nedeniyle İdare'nin çok geniş görev tanımına rağmen yaptırım gücünün ve diğer kuruluşlar üzerinde yönlendirici etkisinin olmaması.
- 3- İdare'nin genel bütçeye dahil edilmesi ile hareket alanını sınırlaması ve bütçe olanaklarının kısıtlı olması.

F. DEĞERLENDİRME

İdare'nin belirli aralıklarla, personeli ve paydaş kurumların katkıları ile yaptığı değerlendirme çalışmaları (SWOT) sonucunda, kuruluşun mevcut durumu ile güçlü ve zayıf yanları belirlenmiştir.

İdare sorumlu olduğu proje ve proje bölgesi ile ilgili olarak dünyadaki ve GAP Bölgesi'ndeki değişen şartlar ve kalkınma prensiplerini dikkate alarak kalkınma planları ve projeler hazırlamakta ve uygulamaktadır.

Ancak, personeldeki en büyük sıkıntı İdare'nin görev süresinin belirsizliği ve personel özlük haklarının yetersizliğidir. Ayrıca, İdare'nin görev ve sorumlukları ile ilgili düzenlemenin de yapılması gerekmektedir. Şöyleki, ülkemizin son dönem kalkınma yaklaşımında değişiklik olmuştur. Avrupa Birliği'nin bölgesel düzeyde uyguladığı müktesebata uyum çerçevesinde; İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması çalışması tamamlanmıştır. Bu çalışma sonucunda; Düzey 1 olarak 12, Düzey 2 olarak 26 ve Düzey 3 olarak da 81 (il) İstatistiki Bölge Birimi tanımlanmış olup, Bakanlar Kurulu'nun 2002/4720 sayılı kararı 22 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Bu bağlamda Düzey 2 seviyesinde Kalkınma Ajansları kurulması kararlaştırılmıştır.

GAP Bölgesi'nde de 3 adet kalkınma ajansının kurulması kararlaştırılmıştır. İlgili kanunda geçici bir madde ile bu 3 ajansın çalışmalarının koordinasyonu GAP İdaresi'ne bırakılmıştır. Ancak, İdare'nin yetki ve sorumlulukları ile ilgili konu tam olarak netleşmemiştir.

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

GAP, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek bu yörede yaşayan insanların gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, bölgelerarası farklılıkları gidermeyi ve ulusal düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmayı amaçlayan kapsamlı ve ülkemiz açısından son derece önemli bir projedir. GAP, bugün, 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1.8 milyon ha alanı sulayacak sulama şebekelerinden oluşan su kaynakları geliştirme programının yanı sıra tüm sektörlerdeki yatırımları da içine alan, sürdürülebilir insani gelişmeye dayalı entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak uygulanmaktadır.

GAP kapsamındaki hidroelektrik santrallerinin, kurulu güç itibarıyla, % 74'ü gerçekleşmiştir. Ülkemizin hidroelektrik enerji ihtiyacının yaklaşık yarısı GAP'tan karşılanmaktadır. Büyük barajlar tamamlanmış olup, bir milyon hektar alanı sulayacak olan su depolanmış durumdadır. GAP'ın itici gücü olan sulama projelerinin öncelikle gerçekleştirilmesi önem taşımaktadır.

Diğer yandan GAP bir modernleşme projesi olup geleneksel toplumsal yapıyı çözücü ve yeni sosyal ilişki tarzlarını ortaya çıkarıcı bir potansiyele sahiptir. Bu yönüyle projenin başarısının artışında sosyal sermayenin geliştirilmesi özel bir öneme sahip bulunmaktadır.

GAP'ta sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde tek başına kamu yatırımları yeterli değildir. Kamu yatırımları yanında özel sektörün bir şekilde kalkınma süreci içine çekilmesi ve toplumun katılımının sağlanması bir gerekliliktir. Kamu, özel sektör ve toplum arasında karşılıklı güven ve işbirliği ortamının yaratılması ve kurumsallaşması kalkınma sürecine hız vereceği gibi, kalkınmanın sürdürülebilirliğini de mümkün kılacaktır.

Türkiye'deki ilk bölgesel kalkınma kuruluşu olan GAP İdaresi'nin bölgesel kalkınma konusundaki deneyimleri ışığında bölgedeki sosyal ve ekonomik kalkınmaya ivme kazandıracak yetkilerle donatılması gerekmektedir. GAP Bölgesi'nde yatırım faaliyeti bulunan yaklaşık 40 kamu kurum ve kuruluşu arasındaki koordinasyonu sağlama fonksiyonunun etkinleştirilmesi yönünde gerekli tedbirler alınmalıdır.

GAP İdaresi'nin kurumsal ve finansal sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik yasal düzenlemeler ivedilikle gerçekleştirilmeli; İdare'nin fonksiyonları çerçevesinde ihtiyaç duyulan yeterli sayıda ve nitelikli elamanın istihdam edilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.